

B PILÍŘ SOUDRŽNOSTI SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL

B.1 OBYVATELSTVO

B.1.1 POUŽITÉ PODKLADY

- Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, na www.czso.cz
- Údaje o Libereckém kraji dostupné a zpracované na www.liberec.czso.cz
- Česká republika – portréty krajů. MMR ČR Praha 2005.
- Demografický vývoj Libereckého kraje. ČSÚ Liberec 2005.
- Demografický, sociální a ekonomický vývoj Libereckého kraje 2000 - 2004. ČSÚ Liberec 2005.
- Liberecký kraj v číslech 2005. ČSÚ Liberec 2006.
- Poměrování Libereckého kraje. ČSÚ Liberec 2005.
- Před volbami 2006: ČR a kraje v číslech. ČSÚ Praha 2006.
- Regionální portréty. ČSÚ Praha 2005.
- Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Libereckého kraje v letech 2000 – 2005. ČSÚ Liberec 2007.
- Správní obvody obcí s rozšířenou působností. ČSÚ Liberec 2002.
- Strategie regionálního rozvoje České republiky. MMR ČR Praha 2006.
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020. OHRR Krajského úřadu Liberec 2007.
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje. KU Liberec 2006
- Územní plán velkého územního celku Libereckého kraje (koncept). SAUL Liberec 2003.

VYHODNOCENÍ POUŽITELNOSTI DAT

Vývoj počtu obyvatelstva

- 1) Počet trvale bydlících obyvatel je sice velmi přesným a snadno zjistitelným údajem, ale neodpovídá skutečnému počtu uživatelů území a jeho rozkolísanému průběhu, a proto je pro potřeby územního plánování málo vhodný až naprosto nevhodný
- 2) Kromě vývoje a počtu trvale bydlících obyvatel (= obyvatel) pro potřeby územního plánování pracovat s počtem a strukturou tzv. ostatních a potenciálních uživatelů území, a také s vlivem tzv. jednodenní návštěvnosti
- 3) Kromě počtu uživatelů území také sledovat a hodnotit jejich hustotu v území, především na zastavěných plochách, a z toho také vycházet při hodnocení / kategorizaci různého zatížení území, resp. městských a venkovských prostorů
- 4) V současné době dobře zjistitelný údaj s pravidelnou roční aktualizací umožňující dlouhodobé hodnocení vývoje / změn na úrovni obcí (1869 – 2006)
- 5) Velmi málo využívané údaje o struktuře obyvatelstva podle druhu a důvodů pobytu včetně údajů o cizincích, dlouhodobých a krátkodobých pobytech, dočasné přítomnosti a nepřítomnosti (viz SLDB 2001)

Podíl obyvatel 0-14, podíl obyvatel ve věku 65 a více

V současné době dobře zjistitelný údaj s pravidelnou roční aktualizací až do úrovně jednotlivých obcí

B.1.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA OBYVATELSTVA

B.1.2.1 OBYVATELÉ, UŽIVATELÉ ÚZEMÍ

VÝVOJ POČTU OBYVATELSTVA (jev B1)

PODÍL OBYVATEL 0-14 (jev B2)

PODÍL OBYVATEL VE VĚKU 65 A VÍCE (jev B3)

Údaje o počtu a věkové struktuře, resp. uváděných věkových skupinách trvale bydlících obyvatel jsou v roční aktualizaci dostupné – až do úrovně jednotlivých obcí – na stránkách Českého statistického úřadu. Pouze však z údajů sčítání lidu, domů a bytů (SLDB) – naposled v roce 2001 a nejdříve v roce 2011 – lze získat další důležité údaje o struktuře obyvatelstva ve velmi podrobném územním průmětu (v některých údajích až do úrovně základních sídelních jednotek, případně až do sčítacích obvodů).

Tab.1 Vývoj Libereckého kraje v letech 2000 - 2006

	Měřicí jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Obyvatelstvo								
Střední stav obyvatelstva celkem	osoby	429 113	428 097	427 418	427 096	427 395	428 268	429 803
z toho ženy		220 249	219 707	219 444	219 308	219 302	219 548	220 250
Počet obyvatel (k 31. 12.) celkem	osoby	429 121	427 396	427 321	427 722	427 563	429 031	430 774
z toho ženy		220 199	219 424	219 434	219 506	219 299	219 903	220 595
Obyvatelé ve věku (k 31. 12.)								
0 - 14	osoby	72 524	70 969	69 673	68 107	66 954	65 672	64 607
z toho ženy		35 393	34 729	34 029	33 222	32 558	31 931	31 438
15 - 64	osoby	301 422	301 650	302 953	304 772	305 218	306 991	308 672
z toho ženy		150 781	150 862	151 679	152 557	152 701	153 465	154 035
65 a více	osoby	55 175	54 777	54 695	54 843	55 391	56 368	57 495
z toho ženy		34 025	33 833	33 726	33 727	34 040	34 507	35 122
Průměrný věk obyvatel celkem	roky	38,1	38,4	38,6	38,9	39,2	39,4	39,7

Zdroj: www.liberec.czso.cz

Tab.2 Vývoj počtu obyvatel podle ORP

Kraj, správní obvody obcí s rozšířenou působností	Počet obcí	Výměra (ha)	Počet obyvatel (sčítání lidu)				Počet obyvatel
			1970	1980	1991	2001	
Liberecký kraj	215	316 303	381 626	411 209	425 120	428 184	429 031
Správní obvody obcí s rozšířenou působností							
Česká Lípa	41	87 199	51 621	60 398	73 234	75 932	76 523
Frydlant	18	34 901	23 773	24 414	23 555	24 285	24 419
Jablonec nad Nisou	11	14 232	46 198	50 799	53 177	53 119	53 297
Jilemnice	21	27 860	23 270	23 603	23 009	22 973	22 750
Liberec	28	57 829	120 138	131 811	134 914	133 957	134 309
Nový Bor	16	20 090	23 193	25 216	25 114	25 963	26 069
Semily	22	23 008	28 241	27 606	27 403	26 961	26 451
Tanvald	10	19 065	21 326	22 155	21 707	22 086	21 872
Turnov	37	24 714	31 316	31 824	30 718	30 900	31 333
Železný Brod	11	7 404	12 550	13 383	12 289	12 008	12 008

Zdroj: www.liberec.czso.cz tučně označeny maximální stavy trvale bydlících obyvatel v dané časové řadě

Tab.3 Věkové složení obyvatelstva podle ORP

Kraj, správní obvody obcí s rozšířenou působností	Obyvatelstvo ve věku			Muži ve věku			Ženy ve věku		
	0 - 14	15 - 64	65 a více 65 +	0 - 14	15 - 64	65 a více 65 +	0 - 14	15 - 64	65 a více 65 +
Stav 2005									
Liberecký kraj	65 672	306 991	56 368	33 741	153 526	21 861	31 931	153 465	34 507
Česká Lípa	12 788	55 785	7 950	6 596	28 027	3 061	6 192	27 758	4 889
Frydlant	4 265	17 298	2 856	2 119	8 873	1 076	2 146	8 425	1 780
Jablonec nad Nisou	7 986	38 312	6 999	4 079	18 895	2 729	3 907	19 417	4 270
Jilemnice	3 617	15 764	3 369	1 961	7 975	1 363	1 656	7 789	2 006
Liberec	19 704	96 239	18 366	10 055	47 653	7 046	9 649	48 586	11 320
Nový Bor	3 888	18 918	3 263	2 028	9 510	1 278	1 860	9 408	1 985
Semily	3 945	18 438	4 068	2 037	9 353	1 603	1 908	9 085	2 465
Tanvald	3 302	15 711	2 859	1 714	7 856	1 121	1 588	7 855	1 738
Turnov	4 564	21 923	4 846	2 345	11 056	1 913	2 219	10 867	2 933
Železný Brod	1 613	8 603	1 792	807	4 328	671	806	4 275	1 121
	%								
Liberecký kraj	15,3	71,6	13,1	16,1	73,4	10,5	14,5	69,8	15,7
Česká Lípa	16,7	72,9	10,4	17,5	74,4	8,1	15,9	71,5	12,6
Frydlant	17,5	70,8	11,7	17,6	73,5	8,9	17,4	68,2	14,4
Jablonec nad Nisou	15,0	71,9	13,1	15,9	73,5	10,6	14,2	70,4	15,5
Jilemnice	15,9	69,3	14,8	17,4	70,6	12,1	14,5	68,0	17,5
Liberec	14,7	71,7	13,7	15,5	73,6	10,9	13,9	69,9	16,3
Nový Bor	14,9	72,6	12,5	15,8	74,2	10,0	14,0	71,0	15,0
Semily	14,9	69,7	15,4	15,7	72,0	12,3	14,2	67,5	18,3
Tanvald	15,1	71,8	13,1	16,0	73,5	10,5	14,2	70,3	15,5
Turnov	14,6	70,0	15,5	15,3	72,2	12,5	13,9	67,8	18,3
Železný Brod	13,4	71,6	14,9	13,9	74,5	11,6	13,0	68,9	18,1

Zdroj: www.liberec.czso.cz kurzívou a tučně označeny maximální a minimální podíly okrajových skupin

Podklady pro RURÚ používají pro hodnocení struktury osídlení Libereckého kraje **výpočet tzv. ostatních a potenciálních uživatelů území**. Výpočet vychází z údajů ze SLDB 2001 (počet trvale bydlících obyvatel, počty obyvatel vyjíždějících a naopak dojíždějících za prací a do škol, počet neobydlených bytů využívaných pro rekreaci a přechodné bydlení), z údajů SLDB 1991 (počet objektů využívaných pro individuální rekreaci, Pozn. v roce 2001 se tento počet nezjišťoval) a z údajů o lůžkových kapacitách objektů pro hromadné ubytování (stav 2003).

Ostatní uživatelé území (OUU, Tab. 1 přílohy, sl.8)

= saldo denního pohybu za prací a do škol (2001, Tab.1, sl.6)

+ sezónní uživatelé, tj. počet lůžek v objektech individuální a hromadné rekreace (Tab.1 přílohy, sl.7)

Potenciální uživatelé území (PUU, Tab. 1 přílohy, sl.9 a 10)

= trvale bydlící obyvatelstvo (2001, Tab. 1 přílohy, sl.5)

+ saldo uživatelů území (ostatní uživatelé území, Tab.1 přílohy, sl.8)

B.1.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA OBYVATELSTVA

- příznivý vývoj počtu obyvatel

B.1.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA OBYVATELSTVA

V rámci tématického okruhu obyvatelstvo nejsou vymezovány limity využití území.

B.1.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

Konkrétní požadavky na provedení změn v území - záměry v rámci tématického okruhu obyvatelstvo nebyly vzneseny.

B.2 VZDĚLÁVÁNÍ

B.2.1 POUŽITÉ PODKLADY

- Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, na www.czso.cz
- Údaje o Libereckém kraji dostupné a zpracované na www.liberec.czso.cz
- Česká republika – portréty krajů. MMR ČR Praha 2005.
- Demografický vývoj Libereckého kraje. ČSÚ Liberec 2005.
- Demografický, sociální a ekonomický vývoj Libereckého kraje 2000 - 2004. ČSÚ Liberec 2005.
- Dojíždka za prací a do škol (na základě výsledků SLDB 2001) Liberecký kraj. ČSÚ Liberec 2004.
- Liberecký kraj v číslech 2005. ČSÚ Liberec 2006.
- Poměrování Libereckého kraje. ČSÚ Liberec 2005.
- Před volbami 2006: ČR a kraje v číslech. ČSÚ Praha 2006.
- Regionální portréty. ČSÚ Praha 2005.
- Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Libereckého kraje v letech 2000 – 2005. ČSÚ Liberec 2007.
- Správní obvody obcí s rozšířenou působností. ČSÚ Liberec 2002.
- Strategie regionálního rozvoje České republiky. MMR ČR Praha 2006.
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020. OHRR Krajského úřadu Liberec 2007.
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje. KU Liberec 2006
- Územní plán velkého územního celku Libereckého kraje (koncept). SAUL Liberec 2003.

VYHODNOCENÍ POUŽITELNOSTI DAT

Podíl osob se základním vzděláním (jev B4),

Spolehlivé údaje jsou k dispozici pouze ze sčítání lidu, naposled v roce 2001 a nejdříve 2011. Údaje mezitím jsou a budou jen kvalifikovanými odhady a to pouze na úrovni ČR. Údaje za kraj a nižší územní jednotky nejsou k dispozici anebo jsou ještě méně přesným odhadem.

Z dostupných údajů o věkové struktuře a migraci obyvatel lze však usuzovat na změny vzdělanostní struktury v území. Podíl obyvatel se základním vzděláním je velmi důležitým negativním faktorem rozvojových předpokladů území.

Podíl osob s vysokoškolským vzděláním (jev B5)

Spolehlivé údaje jsou k dispozici pouze ze sčítání lidu, naposled v roce 2001 a nejdříve 2011. Údaje mezitím jsou a budou jen kvalifikovanými odhady a to pouze na úrovni ČR. Údaje za kraj a nižší územní jednotky nejsou k dispozici anebo jsou ještě méně přesným odhadem.

Z dostupných údajů o věkové struktuře a migraci obyvatel lze však usuzovat na změny vzdělanostní struktury v území. Podíl obyvatel s VŠ vzděláním je velmi důležitým pozitivním faktorem rozvojových předpokladů území.

Plochy občanského vybavení - vzdělávání (jev A3)

Údaje o plochách nejsou k dispozici. Posledním spolehlivým pramenem informací o vybavenosti území (plochami) bylo šetření v roce 1986. Jako srovnatelné údaje v potřebné časové řadě a územním porovnání jsou k dispozici údaje o počtech zařízení, žáků / studentů a učitelů (ÚIV).

B.2.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA VZDĚLÁVÁNÍ

S výjimkou vysokých škol (Technické univerzity v Liberci) na všech ostatních typech škol klesal v letech 2000 - 2006 počet žáků. V souvislosti s tím výrazně klesal počet mateřských a základních škol, zatímco počet gymnázií, středních odborných škol a vyšších odborných škol se neměnil, a naopak počet středních odborných učilišť zaznamenal jako jediný typ škol v Libereckém kraji nárůst i při poklesu počtu žáků (viz tabulka č.1 v textu).

Pro rozvoj území je velmi důležitá stabilizace sítě základních a středních škol, zvýšení nabídky studijních příležitostí na vysokých školách a vyšších odborných školách, ale i na středních odborných školách a s ohledem na ekonomický profil Libereckého kraje zvláště na středních odborných učilištích.

S rozvojem území a jeho předpokládanými změnami souvisí a bude souviset rostoucí počet vysokoškolsky vzdělaných obyvatel, a žádoucí snižování regionálních rozdílů v jejich rozmístění. Vzdělanost obyvatel se projevuje a bude i nadále projevovat jako významný faktor rozvojových předpokladů a skutečného rozvoje území (viz tabulka č.2 v textu). Z tohoto důvodu byl tzv. index vzdělanosti obyvatel použit jako jeden z indikátorů hodnocení rozvojových předpokladů území Libereckého kraje na úrovni spádových obvodů center osídlení. I tento indikátor ukázal na velké regionální disparity uvnitř kraje – na jedné straně Liberec, Jablonec n.N. a Turnov, na druhé straně Dubá, Žandov a Nové Město p.S. (viz Tab. 9 přílohy).

Tab.1 Přehled počtu škol v Libereckém kraji

Školství		2000	2001	2002	2003	2004	2005
Mateřské školy		268	262	260	213	208	204
děti	osoby	12 020	11 991	12 105	12 275	12 327	12 306
Základní školy		195	192	192	185	181	179
žáci celkem	osoby	45 542	44 249	43 016	41 356	39 819	38 348
Gymnázia		13	13	13	13	13	13
žáci denního studia	osoby	4 733	4 626	4 930	4 918	4 858	4 843
Střední odborné školy		40	39	40	41	41	41
žáci denního studia	osoby	7 594	7 383	7 517	7 798	7 967	8 153
Střední odborná učiliště		21	21	21	20	19	25
žáci denního studia	osoby	7 746	8 197	8 266	8 349	8 085	7 933
Vyšší odborné školy		7	8	8	8	8	8
žáci denního studia	osoby	640	660	716	814	734	718
Vysoké školy		1	1	1	1	1	1
studenti v prezenčním studiu (české státní občanství)	osoby	5 354	5 351	5 440	5 661	5 802	.

Zdroj: www.liberec.czso.cz

Tab.2 Podíl osob ve věku 15 a více let se základním vzděláním a s vysokoškolským vzděláním v % (jev B4, B5)

	Rok sčítání				
	1961	1970	1980	1991	2001
podle ukonč. vzdělání (v %):					
základní (vč. neukončeného)	82,3	53,8	46,5	35,4	23,9
střední odborné bez maturity (včetně vyučených)	7,4	30,4	32,8	36,6	40,1
úplné střední s maturitou	8,2	12,3	15,9	21,9	27,0
vysokoškolské	1,3	2,3	3,8	5,6	7,0

Zdroj: www.liberec.czso.cz

B.2.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA VZDĚLÁVÁNÍ

- Technická univerzita Liberec
- zastoupení speciálních středních škol nadregionálního významu

B.2.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA VZDĚLÁVÁNÍ

V rámci tématického okruhu vzdělávání nejsou vymezovány limity využití území.

B.2.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

Konkrétní požadavky na provedení změn v území - záměry v rámci tématického okruhu vzdělávání nebyly vzneseny.

B.3 ZDRAVOTNICTVÍ

B.3.1 POUŽITÉ PODKLADY

- Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, na www.czso.cz
- Údaje o Libereckém kraji dostupné a zpracované na www.liberec.czso.cz
- Česká republika – portréty krajů. MMR ČR Praha 2005.
- Liberecký kraj v číslech 2005. ČSÚ Liberec 2006.
- Poměrování Libereckého kraje. ČSÚ Liberec 2005.
- Před volbami 2006: ČR a kraje v číslech. ČSÚ Praha 2006.
- Regionální portréty. ČSÚ Praha 2005.
- Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Libereckého kraje v letech 2000 – 2005. ČSÚ Liberec 2007.
- Správní obvody obcí s rozšířenou působností. ČSÚ Liberec 2002.
- Strategie regionálního rozvoje České republiky. MMR ČR Praha 2006.
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020. OHRR Krajského úřadu Liberec 2007.
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje. KU Liberec 2006
- Územní plán velkého územního celku Libereckého kraje (koncept). SAUL Liberec 2003.

VYHODNOCENÍ POUŽITELNOSTI DAT

Plochy občanského vybavení - zdravotnictví (jev A3)

Údaje o plochách nejsou k dispozici. Posledním spolehlivým pramenem informací o vybavenosti území (plochami) bylo šetření v roce 1986. Jako srovnatelné údaje v potřebné časové řadě a územním porovnání jsou k dispozici údaje o počtech zařízení, lůžek a odborného personálu (ÚZIS).

B.3.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA ZDRAVOTNICTVÍ

V porovnání s ČR (100 %) a také i s kraji (Hradecký a Pardubický) sdruženými v regionu soudržnosti Severovýchod (SV) lze situaci ve zdravotnictví Libereckého kraje v roce 2005 (poslední dostupné údaje) charakterizovat:

Ve všech vybraných ukazatelích je Liberecký kraj pod průměrem ČR i regionu SV, přičemž v ukazateli počet lékařů ambulantní péče na 10000 obyvatel a počet obyvatel na lékaře ambulantní péče je Liberecký kraj na tom nejhůře v regionu SV, a třetí nejhorší mezi všemi kraji (hůře jsou na tom pouze kraje Vysočina a Středočeský). Vzhledem k významnému vlivu ostatních a potenciálních uživatelů území lze tyto ukazatele považovat za velice nepříznivé a za problém k řešení. Bez vlivu jednodenní návštěvnosti se na území Libereckého kraje může pohybovat navíc 80 až 90 tisíc dalších uživatelů území, tj. více než 20 % proti stavu trvale bydlících obyvatel. Jednodenní návštěvnost toto zatížení území významně ještě zvyšuje a ovlivňuje i potřebu zdravotnické péče a její dostupnosti.

Za nepříznivý trend vývoje v kraji lze považovat proto také úbytek počtu samostatných ambulantních ordinací ve všech sledovaných skupinách a hluboký pokles počtu zařízení a lůžek pro dlouhodobé nemocné a odborných léčebných ústavů, kterému zdaleka neodpovídá nárůst počtu lůžek v nemocnicích.

Samostatným problémem se jeví rozmístění a dostupnost zdravotnických zařízení, zejména rychlé zdravotní pomoci a služby, jak vzhledem k vlivu vysokých počtů potenciálních uživatelů území, tak vzhledem k členitosti a morfologii území Libereckého kraje.

Tab.1 Vybrané ukazatele

Ukazatel / stav 2005	ČR	LK	LK v %	Nejhorší v SV
Lékaři na 1000 obyvatel	4,0	3,4	85	PK 3,3
Obyvatel na 1 lékaře	251	294	117	PK 299
Lůžka v nemocnicích na 1000 obyvatel	6,4	6,2	97	PK 5,4
Lékaři ambulantní péče na 10000 obyvatel	28,8	23,8	83	LK 23,8 (PK 25,2)
Obyvatel na lékaře v ambulantní péči		420		LK 420

Zdroj: www.liberec.czso.cz a vlastní výpočty na základě trvale bydlících obyvatel v roce 2004

Tab.2 Zdravotnictví v Libereckém kraji

Zdravotnictví⁶⁾		2000	2001	2002	2003	2004	2005
Lékaři celkem	přepočtené osoby	1 374	1 372	1 415	1 427	1 437	1 456
z toho v nestátních zařízeních		946	939	958	1 416	1 424	1 443
na 1 000 obyvatel		3,2	3,2	3,3	3,3	3,4	3,4
Obyvatelé na 1 lékaře	osoby	312	312	302	299	297	294
Nemocnice		10	10	10	10	9	8
lůžka		2 539	2 515	2 524	2 538	2 637	2 655
lékaři	přepočtené osoby	336	332	370	388	373	384
Odborné léčebné ústavy		10	9	9	9	7	6
lůžka		669	629	629	629	507	440
z toho léčebny pro dlouhodobě nemocné		5	4	4	4	2	1
lůžka		278	248	248	248	126	59
Lékaři v ambulantní péči	přepočtené osoby	981	978	986	993	1 011	1 019
obyvatelé na 1 lékaře	osoby	437	438	433	430	423	420
Samostatné ordinace praktického lékaře							
pro dospělé		188	186	184	187	186	186
pro děti a dorost		99	99	100	97	96	94
stomatologa		220	218	218	219	215	216
Lékárny a výdejny		94	92	100	102	104	108
Místa v jeslích		18	18	18	-	-	-

Zdroj: www.liberec.czso.cz, vlastní zdůraznění vybraných údajů a ukazatelů

B.3.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA ZDRAVOTNICTVÍ

- Nemocnici Liberec - nadregionální působnost některých oborů
- nadregionální působnost Ústavu chirurgie ruky a plastické chirurgie ve Vysokém n.J.

B.3.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA ZDRAVOTNICTVÍ

V rámci tématického okruhu zdravotnictví nejsou vymezovány limity využití území.

B.3.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

Konkrétní požadavky na provedení změn v území - záměry v rámci tématického okruhu zdravotnictví nebyly vzneseny.

B.4 SOCIÁLNÍ PÉČE

B.4.1 POUŽITÉ PODKLADY

- Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, na www.czso.cz
- Údaje o Libereckém kraji dostupné a zpracované na www.liberec.czso.cz
- Česká republika – portréty krajů. MMR ČR Praha 2005.
- Liberecký kraj v číslech 2005. ČSÚ Liberec 2006.
- Poměrování Libereckého kraje. ČSÚ Liberec 2005.
- Před volbami 2006: ČR a kraje v číslech. ČSÚ Praha 2006.
- Regionální portréty. ČSÚ Praha 2005.
- Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Libereckého kraje v letech 2000 – 2005. ČSÚ Liberec 2007.
- Správní obvody obcí s rozšířenou působností. ČSÚ Liberec 2002.
- Strategie regionálního rozvoje České republiky. MMR ČR Praha 2006.
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020. OHRR Krajského úřadu Liberec 2007.
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje. KU Liberec 2006
- Územní plán velkého územního celku Libereckého kraje (koncept). SAUL Liberec 2003.

VYHODNOCENÍ POUŽITELNOSTI DAT

Plochy občanského vybavení – sociální péče (jev A3)

Údaje o plochách nejsou k dispozici. Posledním spolehlivým pramenem informací o vybavenosti území (plochami) bylo šetření v roce 1986. Jako srovnatelné údaje v potřebné časové řadě a územním porovnání jsou k dispozici údaje o počtech zařízení, lůžek a odborného personálu (MPSV ČR). Dostupné údaje z databáze ČSÚ k roku 2005 vykazují významné rozdíly v počtech zařízení, nutno zajistit upřesnění.

B.4.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA SOCIÁLNÍ OBLASTI

Podle dostupných údajů z databáze ČSÚ / MPSV ČR jsou nejasné rozdíly v počtech zařízení. Ke stejnému stavu (rok 2005) se uvádí podle jednoho zdroje 19 a podle druhého zdroje 18 domovů a pensionů pro důchodce, resp. 42 nebo 51 domů s pečovatelskou službou. Bude nutné tyto rozdíly vysvětlit a upřesnit skutečný stav. Vzhledem k významu těchto zařízení bude vhodné také zjistit jejich přesné rozmístění a skutečné kapacity / obsazení podle obcí a spádových obvodů center osídlení, neboť v některých případech mají jejich kapacity a uživatelé významný podíl na počtu trvale bydlících obyvatel obce (viz Mařenice, Jindřichovice p.S., Sloup apod.). S existencí takových zařízení a těchto uživatelů území je nutné počítat v územně plánovacích aktivitách.

Zařízení sociální péče nabývají na významu v souvislosti se stárnutím obyvatelstva a větším výskytem tělesných a mentálních handicapů v populaci. V některých typech sociální péče o mládež má Liberecký kraj významné postavení v rámci nadregionální působnosti. Liberecký kraj čeká větší potřeba výstavby nebo rekonstrukcí s cílem zvýšení kapacity v pensionech pro důchodce a domech s pečovatelskou službou.

Tab.1 Zařízené sociální péče

Sociální zabezpečení		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet zařízení sociální péče celkem		42	43	44	46	43	42	
místa		2 525	2 442	2 499	2 758	2 717	2 656	
Příjemci důchodů celkem	osoby	102 354	103 179	103 346	104 504	106 522	107 962	110 148
z toho starobních		52 060	52 494	52 041	52 573	54 080	55 294	57 129
Průměrný měsíční důchod celkem	Kč	6 095	6 607	6 623	6 849	7 032	7 485	7 924
starobní		6 215	6 731	6 757	6 998	7 202	7 676	8 114

Zdroj: www.liberec.czso.cz

Poznámka: Součástí zařízení sociální péče jsou (počet zařízení / počet míst)

Ústavy sociální péče pro dospělé (6 / 292), Ústavy sociální péče pro mládež (12 / 591),

Domovy důchodců (12 / 1148), Domovy-pensiony pro důchodce (7 / 561) a Ostatní zařízení (5 / 64)

Dále sem patří a v tabulce nejsou uvedeny:

Domy s pečovatelskou službou (42 / 1403 bytů) a Dětské domovy (10 / 462 míst).

Tab.2 Domovy důchodců, DPS, domovy pensiony pro důchodce - přehled po ORP (LK,2005)

Obvod ORP	DomD	DomPD	DPS
Česká Lípa	3	1	5
Frýdlant	2	-	3
Jablonec nad Nisou	1	-	5
Jilemnice	1	-	9
Liberec	3	1	10
Nový Bor	1	-	3
Semily	-	1	5
Tanvald	1	1	4
Turnov	1	1	4
Železný Brod	-	-	3
Liberecký kraj celkem	13	5	51

DomD = Domovy důchodců DomPD = Domovy-pensiony pro důchodce DPS = Domy s pečovatelskou službou
 Zdroj: www.liberec.czso.cz

B.4.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA SOCIÁLNÍ PÉČE

B.4.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA SOCIÁLNÍ PÉČE

V rámci tématického okruhu sociální péče nejsou vymezovány limity využití území.

B.4.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

Konkrétní požadavky na provedení změn v území - záměry v rámci tématického okruhu sociální péče nebyly vzneseny.

B.5 KULTURA A PAMÁTKOVÁ PÉČE

B.5.1 POUŽITÉ PODKLADY

- Koncept účinnější podpory památkové péče v Libereckém kraji – Bohemia Discovery – 2003
- Seznamy nemovitého a movitého památkového fondu – Databáze Národního památkového ústavu Praha – 2007
- Podklady pracoviště NPÚ v Liberci - 2007
- Památky lidové architektury v Euroregionu Nisa, vydavatelství Booster, Jelenia Góra
- Vývoj lidové architektury, Vlastimil Šafránek a Alexandra Gromovská, vydalo Krajské středisko státní památkové péče a ochrany přírody v Ústí nad Labem, 1976
- Tradiční stavby Jizerských hor, CHKO Jizerské hory
- Lidová architektura Pojizeří a Krkonoš, PhDr. Vladimíra Coganová a Libuše Šolcová, vydalo Muzeum v Podkrkonoší v Trutnově
- Lidová architektura v Československu, Václav Mencl, Academia, nakladatelství Československé Akademie věd, Praha 1980
- Koncepce kultury Libereckého kraje 2004 – 2008, ARR 2003
- Program rozvoje Libereckého kraje
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007-2013, KÚLK 2007
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje 2006-2020, Ústav pro ekopolitiku o.p.s., 2005

VYHODNOCENÍ POUŽITELNOSTI DAT

Plochy občanského vybavení – kultura (jev A3)

Údaje o plochách nejsou k dispozici. Posledním spolehlivým pramenem informací o vybavenosti území (plochami) bylo šetření v roce 1986. Problematiku řešit na úrovni ÚAP obcí.

B.5.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA KULTURY A PAMÁTKOVÉ PÉČE

B.5.2.1 PAMÁTKOVĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ A NEMOVITÉ KULTURNÍ PAMÁTKY

Území Libereckého kraje má mimořádně vysokou kulturní hodnotu s řadou historicky cenných oblastí s množstvím unikátních staveb a zastoupenými všemi historickými slohy, které v souladu s krajinným rázem a dotvářejí jedinečný charakter - génia loci celého území.

Mezi nejvýznamnější patří nemovité kulturní památky a památkově chráněná území. Charakter krajiny a její jedinečnost dotváří i řada dalších historicky cenných objektů a lokalit. Tento kulturně historický potenciál je nezbytné vhodně chránit i rozvíjet a zachovat tak jedinečný charakter území.

Řada z historicky cenných objektů byla dle zákona č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči prohlášena za kulturní památku a zapsána do Ústředního seznamu kulturních památek. Nejvýznamnější byly vyhlášeny za národní kulturní památky.

PAMÁTKOVĚ CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ (jev A5,A6,A7)

Tab.1 Celkový přehled počtu památkové chráněných území

druh památky	kraj celkem
městské památkové rezervace	0
městské památkové zóny	15
vesnické památkové rezervace	8
vesnické památkové zóny	10
krajinné památkové zóny	2

Zdroj: Ústřední seznam Národního památkového ústavu 2006

Tab.2 Vesnické památkové rezervace (jev A5)

typ	název	správní území ORP
VPR	Vesnická památková rezervace Kořenov – Jizerka	Tanvald
VPR	Vesnická památková rezervace Horní Štěpanice	Jilemnice
VPR	Vesnická památková rezervace Janovice u Kravař	Česká Lípa
VPR	Vesnická památková rezervace Lhota	Česká Lípa
VPR	Vesnická památková rezervace Lomnice nad Popelkou – Karlov	Semily
VPR	Vesnická památková rezervace Rané	Česká Lípa
VPR	Vesnická památková rezervace Žďár	Česká Lípa
VPR	Vesnická památková rezervace Železný Brod – Trávníky	Železný Brod

Zdroj: Ústřední seznam Národního památkového ústavu, 2006

Tab.3 Městské památkové zóny (jev A6)

typ	název	správní území ORP
MPZ	Městská památková zóna v Hodkovicích nad Mohelkou	Liberec
MPZ	Městská památková zóna v Českém Dubu	Liberec
MPZ	Městská památková zóna ve Frýdlantě	Frýdlant
MPZ	Městská památková zóna v Liberci	Liberec
MPZ	Městská památková zóna Jablonec nad Nisou	Jablonec n.N.
MPZ	Městská památková zóna Jilemnice	Jilemnice
MPZ	Městská památková zóna Turnov	Turnov
MPZ	Městská památková zóna Česká Lípa	Česká Lípa
MPZ	Městská památková zóna Dubá	Česká Lípa
MPZ	Městská památková zóna Jablonné v Podještědí	Liberec
MPZ	Městská památková zóna Kamenický Šenov	Nový Bor
MPZ	Městská památková zóna Nový Bor	Nový Bor
MPZ	Městská památková zóna Zákupy	Česká Lípa
MPZ	Městská památková zóna Hrádek nad Nisou	Liberec
MPZ	Městská památková zóna Semily	Semily

Zdroj: Ústřední seznam Národního památkového ústavu, 2006

Tab.4 Vesnické památkové zóny (jev A6)

typ	název	správní území ORP
VPZ	Vesnická památková zóna Bukovec	Česká Lípa
VPZ	Vesnická památková zóna Kravaře	Česká Lípa
VPZ	Vesnická památková zóna Sloup	Česká Lípa
VPZ	Vesnická památková zóna Tubož	Česká Lípa
VPZ	Vesnická památková zóna Velenice	Česká Lípa
VPZ	Vesnická památková zóna Kruh	Česká Lípa
VPZ	Vesnická památková zóna Vojetín	Česká Lípa
VPZ	Vesnická památková zóna Železný Brod	Železný Brod
VPZ	Vesnická památková zóna Kryštofovo údolí	Liberec
VPZ	Vesnická památková zóna Újezdec	Semily

Zdroj: Ústřední seznam Národního památkového ústavu, 2006

Tab.5 Krajinné památkové zóny (jev A7)

typ	název	správní území ORP
KPZ	Zahrádecko	Česká Lípa
KPZ	Lembersko	Liberec

Zdroj: Ústřední seznam Národního památkového ústavu, 2006

NEMOVITÉ KULTURNÍ PAMÁTKY (jev A8)

V současné době je na území Libereckého kraje registrováno 2214 vyhlášených nemovitých kulturních památek.

Tento jev není blíže hodnocen vzhledem k místnímu významu – tyto údaje jsou předmětem hodnocení v ÚAP obcí.

Tab.6 Ochranná pásma nemovitých kulturních památek

typ	název	správní území ORP
OP	ochranné pásmo hradu Grabštejn	Liberec
OP	ochranné pásmo souboru nemovitých KP Lomnice nad Popelkou	Semily
OP	ochranné pásmo kamenného kříže na nám. v Hodkovicích	Liberec
OP	ochranné pásmo objektu čp.23 v Přišovicích	Turnov

Zdroj: Ústřední seznam Národního památkového ústavu, 2006

NEMOVITÉ NÁRODNÍ KULTURNÍ PAMÁTKY (jev A9)

Na území kraje je celkem 8 nemovitých kulturních památek. Jedná se o státní hrady a zámky a nově byl Národní kulturní památkou vyhlášen Horský hotel a televizní vysílač Ještěd.

Tab.7 Přehled nemovitých národních kulturních památek

název	druh objektu	správní území ORP	poznámka
Bezděz	hrad	Česká Lípa	vyhlášeno ochranné pásmo
Frýdlant	zámek	Frýdlant	vyhlášeno ochranné pásmo
Lemberk	zámek	Liberec	
Sychrov	zámek	Turnov	vyhlášeno ochranné pásmo
Zákupy	zámek	Česká Lípa	
Hrubý Rohozec	zámek	Turnov	
Trosky	zřícenina hradu	Turnov	vyhlášeno ochranné pásmo
Horský hotel Ještěd	horský hotel	Liberec	

Zdroj – Ústřední seznam Národního památkového ústavu, 2006

PAMÁTKA UNESCO (jev A10)

Na území Libereckého kraje se tento jev nevyskytuje.

B.5.2.2 DALŠÍ KULTURNĚ, HISTORICKY CENNÁ ÚZEMÍ, STAVBY A SOUBORY

Na území kraje se nachází kromě kulturních památek zapsaných do Ústředního seznamu kulturních památek ČR a památkově chráněných území řada dalších památkově historických objektů, které významnou měrou dotvářejí celkový charakter krajiny jeho genia loci. Tyto objekty a jejich soubory jsou důležité pro zachování kulturních, urbanistických a architektonických hodnot krajiny. Pro zachování kulturní hodnoty území je nutné zajistit jejich ochranu.

Lokality se zvýšeným výskytem památkově hodnotných historických staveb a jejich souborů nebo lokality charakteristické svou jedinečností je vhodné zařadit mezi historicky cenné oblasti s významnými kulturními hodnotami. Jedná se především o lokality bohaté lidovou architekturou a lokality s industriálními stavbami budovanými od druhé poloviny 18.století do první poloviny 20.století.

REGIONY LIDOVÉ ARCHITEKTURY (jev A12)

Lokality lidové architektury lze dle převažujícího typu objektů zařadit do několika skupin: oblast tzv. Krajina podstávkových domů, lidová architektura Kokořínska a Podbezdězí, podještěská lidová architektura, lidová architektura Horního a Středního Pojizeří – pojizerská lidová architektura a jizerskohorská lidová architektura a lidová architektura Krkonoš a Podkrkonoší. Vzhledem k prolínání typů staveb v jednotlivých oblastech odpovídají názvy jednotlivých skupin převažujícímu typu staveb.

Základní územní vymezení jednotlivých oblastí

- oblast Krajiny podstávkových domů – je charakteristická bohatou lidovou architekturou převážně reprezentovanou domem hornolužického typu s hrázděným patrem a roubeným přízemím s charakteristickou podstávkou, hospodářské části domu bývají zděné
vymezení: Lužické hory, Máchův kraj, Frýdlantsko
- oblast Podhorské lidové architektury
 - podoblast Jizersko horské lidové architektury - je charakteristická přízemními roubenými domy Pro některá sídla je typický masový výskyt objektů sklářské výroby – zejména mačkáren
vymezení: Jizerské hory, podhůří Jizerských hor
 - podoblast Krkonoš a Podkrkonoší – je charakteristická přízemními roubenými domy s typickými lomenicemi
vymezení: Krkonoše a podhůří Krkonoš

- oblast Pojizerské roubené lidové architektury (oblast lidové architektury Středního Pojizeří) – je charakteristická patrovým uspořádáním s dlouhými pavlačemi, zdobnými lomenicemi a typickým dekorem jednotlivých detailů
vymezení: Podkrkonoší, Český ráj, Horní a Střední Pojizeří
- oblast Podještědské lidové architektury – Lidová architektura smíšená obsahující prvky roubené patrové architektury, podhorské architektury a oblasti podstávkových domů. Je typická výrazně barevně provedenými detaily a podkrovními světnicemi
vymezení: Podještědí
- oblast Kokořínské a Podbezděžské lidové architektury - Oblast s roubenou patrovou architekturou, jejíž největší konjunktura souvisí s rozvojem chmelařství. Typická zdobná zděná patrová architektura klasicistního a historizujícího tvarosloví. Zahrnuje i unikátní stavby lidové architektury – bydlení na pískovcích
vymezení: severní Kokořínsko, Podbezděží

Základní územní vymezení dalších oblastí s významnými kulturními hodnotami

- Historická industriální krajina – vodní díla a industriální stavby zejména z 2. pol. 19. století budované v době průmyslového rozvoje (továrny, textilky, sklárny), horské přehrady, malá vodní díla, kanály.
vymezení: převážně v povodí řek Jizery, Lužické Nisy, Ploučnice
- Novoborská (Lužická) industriální sklářská krajina – oblast s četným výskytem pozůstatků středověkého a raně novověkého sklářství v Lužických horách, staleté tradice obchodu se sklem, pro sídla je typický masový výskyt objektů sklářské výroby – sklárny, rafinerie, brusírny ad.
vymezení: Novoborsko, Kamenickošenovsko
- Rybniční soustava na pískovcovém podloží – největší severočeská rybníční soustava budovaná od středověku, charakteristická důmyslným využitím pískovcového skalního podloží pro budování náhonů, hrází a propustí. Součástí byly četná vodní díla – zejména mlýny
vymezení: Zahrádecko, Holanské rybníky, Doksko

HISTORICKY VÝZNAMNÉ STAVBY A SOUBORY (jev A13)

Historicky významné technické stavby

Kulturní hodnota krajiny je dotvářena také dalšími jedinečnými objekty v území. Jedná se o historicky významné stavby nebo soubory staveb, mezi které patří technické památky: rozhledny, horské přehrady, dopravní stavby a historické vojenské opevnění.

Tab.8 Historicky významné technické stavby

Historicky významné stavby	Lokalita	Charakteristika
Rozhledny	Jizerské hory, Krkonoše	Soubor horských rozhleden
Historická industriální krajina – hraniční opevnění	Lužické hory, Jizerské hory	Soubor původních řadových hraničních objektů ŘOP řadové opevnění pěchoty
Dopravní stavby	Ještědský hřbet – Kryštofovo údolí, žel. trať Lbc - Česká Lípa žel trať Turnov – Semily žel. trať Tanvald - Kořenov	unikátní žel. trať v úseku Lbc - Křižany největší železniční viadukt - tech.památk Unikátní železniční trať s řadou tunelů podél řeky Jizery zubačka -původní ozubená dráha
Horské přehrady	Jizerské hory	Unikátní soubor horských přehrad Liberec-Harcov, Jablonec n.N.-Mšeno, Bedřichov - Černá Nisa, Mníšek-Fojtka, Mníšek-Mlýnice, Souš

Zdroj: podklady OKPPCR KÚLK, vlastní šetření

Celkový charakter krajiny dotváří i další specifická místa s vysokou kulturně historickou hodnotou, mezi které lze zařadit poutní místa, historicky cenné zámecké parky a zahrady a specifické památkové objekty.

Historicky významné sakrální stavby – duchovní hodnota krajiny

Mezi kulturně-duchovní hodnoty krajiny patří sakrální architektura s významnými poutními místy. Celé území je bohaté na původní sakrální architekturu, která je nedílnou součástí původní historické architektury území.

Tab.9 Významné sakrální objekty - poutní místa

Historicky významné stavby	Lokalita	Charakteristika
Kostel nanebevzetí Panny Marie	Jizerské hory - Hejnice	Bazilika s klášterem a mezinárodním centrem duchovní obnovy
Bazilika sv. Vavřince a sv. Zdislavy	Lužické hory -v Jablonném v Podještědí	areál kostela sv. Vavřince s katakombami a ostatky sv. Zdislavy
Kostel Pany Marie	České středohoří - Horní Police	Areál kostela s ambity obdobného charakteru Svaté hory – Mariánské poutní místo
Kostel sv. Josefa	Krásná – Černostudniční hřeben	Areál kostela a fary a Kittlův dům

Zdroj: podklady OKPPCR KÚLK, vlastní šetření

Historicky cenné zámecké parky a zahrady

Na území Libereckého kraje se nachází poměrně velké množství historických parků a zahrad. Žádné však nejsou zapsány jako samostatná kulturní památka a jsou zapsány v rámci areálů jiných nemovitých kulturních památek. Nejceněnější parky se zahradami jsou např. zahrady zámků Sychrov, Hrubý Rohozec nebo Zákupy. Cenné zahradní a parkové areály se ale dochovaly i u jiných zámků nebo velkolepých vil.

Specifické památkové objekty kraje

Významnou kulturní hodnotu území představují i další specifické objekty. Jedná se o jedinečný historický unikát celoevropského významu – bydlení na pískovcích – stavby vybudované na skalních útvarech – především v oblasti Kokořínska a Českého ráje.

ARCHITEKTONICKY CENNÉ STAVBY A SOUBORY (jev A14)

Tento jev není blíže hodnocen vzhledem k místnímu významu (nezobrazitelné v měřítku ÚAP kraje) – tyto údaje jsou předmětem hodnocení v ÚAP obcí.

VÝZNAMNÁ STAVEBNÍ DOMINANTA (jev A15)

Charakter území je utvářen i významnými stavebními dominantami umocňujícími tvář krajiny. Nejvýznamnější stavební dominantou Libereckého kraje je horský hotel Ještěd prohlášený za nemovitou národní kulturní památku.

Tento jev není dále blíže hodnocen vzhledem k místnímu významu (nezobrazitelné v měřítku ÚAP kraje) – tyto údaje jsou předmětem hodnocení v ÚAP obcí.

ÚZEMÍ S ARCHEOLOGICKÝMI NÁLEZY (jev A16)

Téměř celé území kraje lze považovat za území s archeologickými nálezy, ale mezi nejceněnější oblasti patří část dolního toku Jizery (přibližně v úseku Turnov – Svijany), území Českého ráje a Kokořínska (v obou případech přibližně odpovídá území chráněných krajinných oblastí), Frýdlantska, Českodubská a dalších center historického osídlení.

Území s archeologickými nálezy (ÚAN) jsou rozdělena do kategorií:

- UAN I - území s pozitivně prokázaným a dále bezpečně předpokládaným výskytem archeologických nálezů;
- UAN II - území, na němž nebyl doposud pozitivně prokázán výskyt archeologických nálezů, ale určité indicie mu nasvědčují: pravděpodobnost výskytu archeologických nálezů 51-100%;
- UAN III - území, na kterém ještě nebyl rozpoznán a pozitivně doložen výskyt arch. nálezů a prozatím tomu nenásvědčují žádné indicie, ale předmětné území mohlo být osídleno nebo jinak využito člověkem a proto existuje 50% pravděpodobnost výskytu archeologických nálezů ;

UAN IV - území, kde je nereálná pravděpodobnost výskytu arch. nálezů – veškerá vytěžená území - lomy, cihelny, pískovny apod.

Na všechny typy území s archeologickými nálezy mimo UAN IV se vztahuje povinnost vyplývající z § 21-24 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v platném znění.

B.5.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA KULTURY A PAMÁTKOVÉ PÉČE

- památkově chráněná území a stavby (objekty a lokality prohlášené za kulturní památku zapsané do Ústředního seznamu kulturních památek ČR):
 - národní kulturní památky
 - městské památkové zóny
 - vesnické památkové rezervace
 - vesnické památkové zóny
 - krajinné památkové zóny
- území archeologicky cenných lokalit a nalezišť (v podstatě celé území LK, graficky nezobrazeno)
- historicky cenná území (území s množstvím unikátních staveb se zastoupením všech slohů mimo památkově chráněná území, jež vyžadují ochranu v rámci zachování genia loci daného regionu) - s koncentrací objektů lidové architektury (není zatím provedena jednoznačná specifikace vymezení, graficky nezobrazeno).

Poznámka:

nemovité kulturní památky - ÚAP obcí
specifické, historicky cenné objekty (technické stavby původního průmyslu, vodní díla, podhorské přehrady, rozhledny, sakrální stavby) - ÚAP obcí.

B.5.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA KULTURY A PAMÁTKOVÉ PÉČE

- objekty a lokality prohlášené za kulturní památku zapsané do Ústředního seznamu kulturních památek ČR včetně jejich ochranných pásem:
- národní kulturní památky
- městské památkové zóny
- vesnické památkové rezervace
- vesnické památkové zóny
- ochranná pásma národních kulturních památek
- krajinné památkové zóny

B.5.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

Konkrétní požadavky na provedení změn v území - záměry v rámci tématického okruhu kultura a památková péče nebyly vzneseny.

B.6 SPORT A TĚLOVÝCHOVA

B.6.1 POUŽITÉ PODKLADY

- Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, na www.czso.cz
- Údaje o Libereckém kraji dostupné a zpracované na www.liberec.czso.cz
- Česká republika – portréty krajů. MMR ČR Praha 2005.
- Liberecký kraj v číslech 2005. ČSÚ Liberec 2006.
- Poměrování Libereckého kraje. ČSÚ Liberec 2005.
- Před volbami 2006: ČR a kraje v číslech. ČSÚ Praha 2006.
- Regionální portréty. ČSÚ Praha 2005.
- Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Libereckého kraje v letech 2000 – 2005. ČSÚ Liberec 2007.
- Správní obvody obcí s rozšířenou působností. ČSÚ Liberec 2002.
- Strategie regionálního rozvoje České republiky. MMR ČR Praha 2006.
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020. OHRR Krajského úřadu Liberec 2007.
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje. KU Liberec 2006
- Územní plán velkého územního celku Libereckého kraje (koncept). SAUL Liberec 2003.

VYHODNOCENÍ POUŽITELNOSTI DAT

Plochy občanského vybavení – sport (jev A3)

Údaje o plochách nejsou k dispozici. Posledním spolehlivým pramenem informací o vybavenosti území (plochami) bylo šetření v roce 1986. Jako srovnatelné údaje v potřebné časové řadě a územním porovnání jsou k dispozici údaje jen o počtech zařízení a členské základně podle oddílů a věkových kategorií (Krajské sdružení ČSTV).

B.6.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA SPORTU A TĚLOVÝCHOVY

V Libereckém kraji bylo k 1.1.2006 registrováno 68590 členů sportovních klubů a tělovýchovných jednot, z toho 31305 (46 %) dospělých, 3857 (6 %) dorostenců a 32708 (48 %) žáků. V přepočtu na 1000 trvale bydlících obyvatel jsou výrazné rozdíly mezi okresy Jablonec n.N. (198) a Semily (193) na jedné straně a okresy Liberec (138) a Česká Lípa (140) na druhé straně, při průměru kraje 160 registrovaných sportovců na 1000 obyvatel.

Ke konci roku 2005 bylo na území Libereckého kraje evidováno 79 koupališť a bazénů (z toho 21 krytých bazénů), 413 otevřených hřišť, 55 stadionů včetně krytých hal a 11 zimních stadionů včetně krytých, a 260 tělocvičen. Z databáze Krajského sdružení ČSTV bude potřebné získat podrobné údaje o lokalizaci těchto zařízení podle obcí a spádových obvodů center osídlení, ale i o jejich stavu a využití / kapacitách.

V souvislosti se změnami životního stylu a růstem volného času narůstá také velmi výrazně potřeba ploch a nároky na provoz a kvalitu zařízení a prostorů pro neorganizovaný (rekreační) sport, tělovýchovu a využití volného času s výrazně sezónním i celoročním charakterem. Do rozvoje těchto zařízení a prostorů směřují a budou směřovat značné investice, které lze ve většině případů také označit jako veřejný (obecní) zájem a veřejně prospěšné stavby, a které mají a budou mít významné plošné a územní nároky. Příprava ÚAP obcí by se měla zaměřit na získávání a hodnocení údajů o lokalizaci, ale i záměrech týkajících se zařízení a ploch sportovní a tělovýchovné vybavenosti území.

Tab.1 Přehled sportovních zařízení po ORP

Stav 2005	Tělocvičny	Hřiště + Ost.
Česká Lípa	22	69
Frýdlant	20	33
Jablonec nad Nisou	20	39
Jilemnice	28	39
Liberec	65	107
Nový Bor	11	18
Semily	30	50
Tanvald	17	33
Turnov	23	50
Železný Brod	24	41
Liberecký kraj celkem	260	479

Zdroj: www.liberec.czso.cz, Ost = stadiony a zimní stadiony

B.6.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA SPORTU A TĚLOVÝCHOVY

- vysoká koncentrace ploch a zařízení pro celoroční sport a rekreaci

B.6.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA SPORTU A TĚLOVÝCHOVY

V rámci tématického okruhu sport a tělovýchova nejsou vymezovány limity využití území.

B.6.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

Konkrétní požadavky na provedení změn v území - záměry v rámci tématického okruhu sport a tělovýchova nebyly vzneseny.

B.7 BYDLENÍ A BYTOVÝ FOND

B.7.1 POUŽITÉ PODKLADY, VYHODNOCENÍ POUŽITELNOSTI

- Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, na www.czso.cz
- Údaje o Libereckém kraji dostupné a zpracované na www.liberec.czso.cz
- Česká republika – portréty krajů. MMR ČR Praha 2005.
- Liberecký kraj v číslech 2005. ČSÚ Liberec 2006.
- Demografický vývoj Libereckého kraje. ČSÚ Liberec 2005.
- Demografický, sociální a ekonomický vývoj Libereckého kraje 2000 - 2004. ČSÚ Liberec 2005.
- Poměrování Libereckého kraje. ČSÚ Liberec 2005.
- Před volbami 2006: ČR a kraje v číslech. ČSÚ Praha 2006.
- Regionální portréty. ČSÚ Praha 2005.
- Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Libereckého kraje v letech 2000 – 2005. ČSÚ Liberec 2007.
- Správní obvody obcí s rozšířenou působností. ČSÚ Liberec 2002.
- Strategie regionálního rozvoje České republiky. MMR ČR Praha 2006.
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020. OHRR Krajského úřadu Liberec 2007.
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje. KU Liberec 2006
- Územní plán velkého územního celku Libereckého kraje (koncept). SAUL Liberec 2003.

VYHODNOCENÍ POUŽITELNOSTI DAT

Výstavba domů a bytů (jev B11)

K dispozici jsou údaje ČSÚ o počtech dokončených, zahájených a rozestavěných bytů v kraji v roční aktualizaci. Kromě toho se uvádí i údaje o počtech modernizovaných bytů. Problémem je přesná lokalizace této výstavby podle obcí, resp. pouze podle obcí a nikoliv podle sídel (částí obce). Chybí údaje o skutečně obydlených a neobydlených (prázdných) bytech, které lze zjistit pouze ze sčítání jednou za deset let. Rovněž neúplné jsou uváděné údaje o zrušených bytech, kterých je ve skutečnosti výrazně více.

Podíl neobydlených bytů na celkovém fondu (jev B12)

Údaj o počtu neobydlených bytů lze relativně spolehlivě zjistit pouze při sčítání domů a bytů jednou za deset let, naposled v roce 2001 a nejdříve 2011. Tehdy lze také zjistit i důvody neobydlenosti a přesnější rozmístění a strukturu neobydlených bytů podle stáří výstavby apod. Ve sčítání 2001 se však na rozdíl od sčítání v letech 1980 a 1991 nevyšetřovaly neobydlené byty v tzv. objektech individuální rekreace (vyčleněných z bytového fondu), které tvoří významnou součást neobydlených bytů.

Struktura bytového fondu (jev B13)

Strukturu bytového fondu podle stáří výstavby, typu a vlastnictví domu, technického a jiného vybavení a jiné znaky lze zjistit pouze ze sčítání domů a bytů, naposled v roce 2001 a nejdříve 2011. Ze sčítání lze získat rozsáhlé a velmi podrobné údaje o struktuře domovního a bytového fondu. Z takových údajů lze stanovit velmi důležitou tzv. optimální ubytovací kapacitu stávajícího bytového fondu jako východisko pro určení výhledové velikosti obyvatelstva a potřebné bytové výstavby (reprodukce bytového fondu).

Místně obvyklé nájemné (jev B14)

Specializované údaje v podrobnějším územním členění jsou k dispozici z různých zdrojů. I v rámci jedné obce se však nájemné výrazně liší a bude lišit nejen podle polohy (zóny), ale i podle dalších znaků území a zástavby.

Počet dokončených bytů k 31.12. každého roku (jev A116)

Údaje o dokončených bytech podle obcí jsou k dispozici na ČSÚ a také na příslušných stavebních úřadech. Kromě toho by bylo vhodné na úrovni obcí také mít k dispozici údaje o rozestavěnosti, předpokládané nebo plánované velikosti další připravované nové výstavby.

B.7.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA BYDLENÍ

Pro potřeby Podkladů pro UAP_K byly k dispozici údaje o počtech dokončených bytů za období 2000 až 2006 až do úrovně jednotlivých obcí, z nichž byly vyskládány údaje za spádové obvody center osídlení a významově vyšší regiony (viz Tab. 1 přílohy). Nebyly však k dispozici údaje o počtu rozestavěných bytů a o počtech zrušených bytů, kde je velký rozpor se skutečností. Na úrovni správních obvodů ORP a celého kraje jsou k dispozici údaje o zrušených bytech (podchycena je jen malá část), a důležité údaje o počtech rozestavěných a zahajovaných bytů. Údaje o absolutní velikosti a relativní intenzitě nové bytové výstavby jsou velmi jasným znakem rozvoje a atraktivity území, a proto tyto údaje byly zařazeny mezi vybraná kritéria hodnocení rozvojových předpokladů území (viz Tab. 9 přílohy). Z dostupných údajů nelze však zjistit a vyhodnotit obydlenost, resp. neobydlenost nově postavených bytů. Zvláštním případem jsou přírůstky tzv. apartmentů – bytů většinou pro druhé bydlení v nově budovaných objektech ve střediscích zimních sportů a rekreace (zde v kraji Harrachov a Rokytnice n.J.), které nemají vliv na růst počtu trvale bydlících obyvatel.

Tab.1 Byty v Libereckém kraji, členění po správních obvodech ORP

Liberecký kraj ORP	Dokončené byty			Počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel			Zrušené byty		
	2003	2004	2005	2003	2004	2005	2003	2004	2005
Liberecký kraj	1 143	1 316	1 133	2,7	3,1	2,6	61	35	31
Česká Lípa	108	111	74	1,4	1,5	1,0	2	4	3
Frýdlant	24	20	13	1,0	0,8	0,5	1	3	-
Jablonec nad Nisou	300	133	171	5,7	2,5	3,2	33	9	3
Jilemnice	96	33	118	4,2	1,4	5,2	1	9	2
Liberec	358	548	391	2,7	4,1	2,9	11	2	2
Nový Bor	40	42	55	1,5	1,6	2,1	1	2	-
Semily	68	112	67	2,5	4,2	2,5	8	1	11
Tanvald	46	77	121	2,1	3,5	5,5	2	3	5
Turnov	73	187	107	2,4	6,0	3,4	-	1	3
Železný Brod	30	53	16	2,5	4,4	1,3	2	1	2

Zdroj: www.liberec.czso.cz

Tab.2 Bytová výstavba v Libereckém kraji

Bytová výstavba – Liberecký kraj	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Zahájené byty	1 135	917	1 400	1 838	1 435	961	1 595
Rozestavěné byty (k 31. 12.)	4 375	4 478	4 840	5 547	5 648	5 616	6 187
Dokončené byty	1 001	869	983	1 143	1 316	1 133	1 024
na 1 000 obyvatel	2,3	2,0	2,3	2,7	3,1	2,6	3,7

Zdroj: www.liberec.czso.cz

Z uvedených údajů vyplývá, že polovina dokončovaných bytů v kraji připadá na obvody ORP Liberec a Jablonec n.N. Naopak velmi slabá a nejslabší je nová bytová výstavba v obvodech ORP Frýdlant, Česká Lípa a Nový Bor. Při hodnocení intenzity nové bytové výstavby v letech 2000 – 2006 podle spádových obvodů center osídlení (viz Tab. 1 přílohy) jsou na tom nejlépe Harrachov, Rokytnice n.J. (vysvětlení výše), a s nimi Rychnov u J., Hodkovice n.M. a Zákupy jako projev suburbanizace v příměstském prostředí Jablonce n.N., Liberce a České Lípy. Naproti tomu nejslabší intenzita se projevila u spádových obvodů Josefův Důl, Jablonec n.J. a Hejnice, možná jako důsledek intenzivní výstavby u sousedů (Smržovka, Rokytnice n.J. a Raspenava). Velmi slabá intenzita v případě spádového obvodu Mimoně je zkreslena nezahrnutím významného počtu modernizovaných (rekonstruovaných) bytů po Sovětské armádě jak v Mimoně, tak především v obci Ralsko (ta se díky tomu stala obcí s nejvýraznějším růstem počtu trvale bydlících obyvatel v kraji).

B.7.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA BYDLENÍ

- vysoká ubytovací kapacita pro druhé a přechodné bydlení

B.7.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA BYDLENÍ

V rámci tématického okruhu bydlení nejsou vymezovány limity využití území.

B.7.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

Konkrétní požadavky na provedení změn v území - záměry v rámci tématického okruhu bydlení nebyly vzneseny.

B.8 ZAMĚSTNANOST A TRH PRÁCE

B.8.1 POUŽITÉ PODKLADY, VYHODNOCENÍ

- Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, na www.czso.cz
- Údaje o Libereckém kraji dostupné a zpracované na www.liberec.czso.cz
- Česká republika – portréty krajů. MMR ČR Praha 2005.
- Demografický vývoj Libereckého kraje. ČSÚ Liberec 2005.
- Demografický, sociální a ekonomický vývoj Libereckého kraje 2000 - 2004. ČSÚ Liberec 2005.
- Dojíždka za prací a do škol (na základě výsledků SLDB 2001) Liberecký kraj. ČSÚ Liberec 2004
- Liberecký kraj v číslech 2005. ČSÚ Liberec 2006.
- Poměrování Libereckého kraje. ČSÚ Liberec 2005.
- Před volbami 2006: ČR a kraje v číslech. ČSÚ Praha 2006.
- Regionální portréty. ČSÚ Praha 2005.
- Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Libereckého kraje v letech 2000 – 2005. ČSÚ Liberec 2007.
- Správní obvody obcí s rozšířenou působností. ČSÚ Liberec 2002.
- Strategie regionálního rozvoje České republiky. MMR ČR Praha 2006.
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020. OHRR Krajského úřadu Liberec 2007.
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje. KU Liberec 2006
- Územní plán velkého územního celku Libereckého kraje (koncept). SAUL Liberec 2003.

VYHODNOCENÍ POUŽITELNOSTI DAT

Ekonomická aktivita podle odvětví (jev B7)

Ekonomická aktivita v potřebné struktuře a územním členění je spolehlivě zjištěna pouze při sčítání lidu, naposled v roce 2001 a nejdříve 2011. Podobně pouze z posledního sčítání můžeme hodnotit počet a strukturu tzv. obsazených pracovních příležitostí a jejich vztah k ekonomicky aktivní části obyvatelstva. Vzhledem k tomu, že i nadále probíhají významné změny v ekonomice, lze tyto změny na úrovni jednotek menších než ČR hodnotit velmi obezřetně.

Míra nezaměstnanosti (jev B8)

Míra nezaměstnanosti, jako velmi často používaný údaj, je zkreslena tím, že vychází z neměnného počtu ekonomicky aktivních obyvatel při sčítání 2001, což je v rozporu se skutečností. Uváděnou míru registrované nezaměstnanosti na úrovni obcí je proto vhodné konfrontovat s vývojem počtu trvale bydlících obyvatel, který se na úrovni obcí rychle může měnit. S růstem nebo úbytkem bydlících obyvatel roste nebo klesá počet ekonomicky aktivních osob v daném území. Příkladem může být obec Ralsko, kde je proto dlouhodobě uváděna výrazně vyšší nezaměstnanost než odpovídá skutečnosti.

Obecná míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (v procentech), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení aplikovaných ve výběrovém šetření pracovních sil (VŠPS). Ukazatel je konstruován podle metodiky Eurostatu vypracované na základě doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO). Ukazatel je odhadem získaným z výběrového šetření pracovních sil.

Poznámka: Za nezaměstnané se podle mezinárodně srovnatelné metodiky považují všechny osoby patnáctileté a starší, obvykle bydlící na sledovaném území, které v průběhu referenčního týdne **souběžně splňovaly 3 podmínky ILO**:

- nebyly zaměstnané
- byly připraveny k nástupu do práce, tj., během referenčního období byly k dispozici okamžitě nebo nejpozději do 14 dnů pro výkon placeného zaměstnání nebo sebezaměstnání
- v průběhu posledních 4 týdnů hledaly aktivně práci (prostřednictvím úřadu práce nebo soukromé zprostředkovatelny práce, přímo v podnicích, využíváním inzerce, podnikáním kroků pro založení vlastní firmy, podáním žádosti o pracovní povolení a licence nebo jiným způsobem).

Mezi nezaměstnané patří i osoby, které nehledají práci, protože ji již našly a jsou schopny ji nastoupit nejpozději do 14 dnů. Ukazatel je konstruován podle metodiky Eurostatu vypracované na základě doporučení Mezinárodní organizace práce (ILO). Zařazení do této kategorie **nesouvisí s kategorií registrovaných uchazečů o zaměstnání na úřadech práce** a ani s faktem, zda tyto osoby pobírají či nepobírají příspěvek v nezaměstnanosti či jiné sociální dávky nebo příspěvky.

Registrovaná míra nezaměstnanosti je podíl, kde v čitateli je počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání a ve jmenovateli součet zaměstnaných z VŠPS, počtu pracujících cizinců podle evidence MPSV a MPO a počtu dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání. Údaje o počtu zaměstnaných jsou počítány jako klouzavé průměry za posledních 12 měsíců.

Poznámka: Od 3. čtvrtletí 2004 přistoupilo Ministerstvo práce a sociálních věcí k metodické změně spočívající v odlišném zahrnování některých skupin osob. V čitateli je počet tzv. dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (vč. občanů ČR a občanů EU (EHP), jsou to evidovaní nezaměstnaní ke konci období, kteří mohou ihned nastoupit do zaměstnání a ve jmenovateli pracovní síla, tj. počet zaměstnaných z VŠPS + počet zaměstnaných občanů EU (EHP) + počet pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnání či živnostenským oprávněním + počet dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (vše klouzavý roční průměr).

Vyjíždějící do zaměstnání a do škol (jev B9)

Tento údaj lze spolehlivě zjistit pouze při sčítání lidu, naposled v roce 2001 a nejdříve 2011. Kromě počtu vyjíždějících za prací a do škol jsou k dispozici údaje o směrech této vyjížděky, způsobu dopravy a frekvenci. Vyjížděka snižuje v daném místě počet uživatelů území a tam, kde je vyšší než dojížděka vede také k nižšímu počtu uživatelů (denní obyvatelstvo) v porovnání s počtem trvale bydlících obyvatel. Je proto jedním z údajů pro výpočet potenciálních uživatelů území.

Dojíždějící do zaměstnání a do škol (jev B10)

Tento údaj lze spolehlivě zjistit pouze při sčítání lidu, naposled v roce 2001 a nejdříve 2011. Kromě počtu dojíždějících za prací a do škol jsou k dispozici údaje o směrech této dojížděky, způsobu dopravy a frekvenci. Dojížděka zvyšuje v daném místě počet uživatelů území a tam, kde je vyšší než vyjížděka vede také k vyššímu počtu uživatelů (denní obyvatelstvo) v porovnání s počtem trvale bydlících obyvatel. Je proto jedním z údajů pro výpočet potenciálních uživatelů území.

B.8.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA ZAMĚSTNANOSTI, TRHU PRÁCE

Počet ekonomicky aktivních obyvatel Libereckého kraje se od roku 1991 nejdříve snížil, nyní se začíná zvyšovat, ale výrazně se změnila a mění jejich struktura. Výrazně ubylo a ubývá ekonomicky aktivních v priméru, zatímco v sekundéru, a to jak v průmyslu, tak ve stavebnictví jejich počet v posledních letech naopak roste. Liberecký kraj stále patří ke krajům s nejvyšší zaměstnaností svých obyvatel v průmyslu, v minulosti díky textilnímu a sklářskému průmyslu, nyní však díky orientaci na automobilový průmysl, s kterou souvisí i výstavba nových průmyslových zón. Na tomto vývoji se podílí také zvyšující se zaměstnanost cizinců. Výrazně také roste podíl terciéru a kvartéru, ale i přesto zaostává za jinými kraji i průměrem ČR.

Zvyšuje se mobilita obyvatel. Při sčítání v roce 2001 bylo dočasně nepřítomných obyvatel v obci bydliště z důvodu zaměstnání a vzdělávání, případně z dalších důvodů, více než 47 tisíc (11 % !), zatímco dočasně přítomných obyvatel jiných krajů a z jiných zemí zde bylo téměř 41 tisíc. Projevy této mobility lze identifikovat až do úrovně jednotlivých obcí.

Tab.1 Ekonomická aktivita v Libereckém kraji (jev B7)

	Rok sčítání				
	1961	1970	1980	1991	2001
Ekonomicky aktivní celkem	203 128	206 343	223 078	231 936	225 154
muži	108 574	108 206	115 420	119 905	122 376
z toho pracující důchodci	8 617	6 860	10 466	7 471	4 276
ženy	94 554	98 137	107 658	112 031	102 778
z toho pracující důchodci	13 912	8 734	14 457	9 667	5 147

Zdroj: www.liberec.czso.cz

Tab.2 Zaměstnanost a nezaměstnanost v LK (jev B8)

Práce		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. osoby	111 725	114 423	114 351	108 832	109 497	110 675	114 990
zemědělství, lesnictví a myslivost a rybolov		2 578	2 271	2 339	2 215	1 987	1 916	1 889
průmysl		64 921	67 978	66 657	61 258	62 111	63 446	68 338
stavebnictví		4 621	4 355	4 248	4 697	4 940	4 014	3 701
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	12 119	13 184	14 087	15 117	16 231	17 009	18 112
zemědělství, lesnictví, myslivost a rybolov		9 952	10 866	11 135	11 546	12 003	13 088	14 078
průmysl		12 724	13 721	14 602	15 551	16 819	17 675	18 730
stavebnictví		13 121	14 212	14 721	15 385	16 699	17 580	18 813
Nezaměstnanost (k 31. 12.)								
Uchazeči o zaměstnání	osoby	14 016	15 987	19 334	21 065	20 299	18 923	17 258
z toho dosažitelní		18 854	17 634	15 988
Volná pracovní místa	místa	3 649	2 677	1 908	1 785	2 547	2 425	3 648
Míra registrované nezaměstnanosti								
původní metodika	%	6,44	7,35	8,68	9,48	9,06	.	.
nová metodika	%	8,22	7,73	7,04

Zdroj: www.liberec.czso.cz, 15 = předběžný údaj zahrnující zaměstnané cizince

Tab.3 Míra nezaměstnanosti dle správních obvodů ORP (jev B8)

Kraj, správní obvody obcí s rozšířenou působností	Ekonomicky aktivní ¹⁾	Uchazeči o zaměstnání				Míra nezaměstnanosti (%) ²⁾			
		2003	2004	2005		2003	2004	2005	
				celkem	dosažitelní			celkem	dosažitelní
Liberecký kraj	225 154	21 065	20 299	18 923	17 634	9,36	9,02	8,40	7,83
Česká Lípa	40 204	4 185	3 851	3 565	3 369	10,41	9,58	8,87	8,38
Frydlant	12 609	2 168	2 109	2 024	1 937	17,19	16,73	16,05	15,36
Jablonec nad Nisou	27 701	2 157	2 152	1 908	1 702	7,79	7,77	6,89	6,14
Jilemnice	11 663	1 029	1 033	965	901	8,82	8,86	8,27	7,73
Liberec	71 669	6 342	6 060	5 685	5 382	8,85	8,46	7,93	7,51
Nový Bor	13 879	1 480	1 374	1 331	1 224	10,66	9,90	9,59	8,82
Semily	13 645	1 266	1 280	1 215	1 148	9,28	9,38	8,90	8,41
Tanvald	11 309	1 092	1 088	1 031	900	9,66	9,62	9,12	7,96
Turnov	16 157	959	967	871	800	5,94	5,99	5,39	4,95
Železný Brod	6 318	387	385	328	271	6,13	6,09	5,19	4,29

Zdroj: www.liberec.czso.cz kurzívou a tučně označeny maximální a minimální míry nezaměstnanosti

¹⁾ SLDB k 1. 3. 2001²⁾ míra nezaměstnanosti je počítána na počet ekonomicky aktivních podle SLDB k 1. 3. 2001

Za velmi důležité lze považovat údaje o počtu, struktuře a saldu obsazených pracovních příležitostí, které se velmi obtížně zjišťují. Ze sčítání v roce 2001 máme údaje založené na bilanční metodě umožňující identifikovat pracovní příležitosti až do úrovně jednotlivých obcí. V roce 2001 bylo v kraji podle této metody 218,6 tisíc obsazených pracovních příležitostí (PP), resp. 97 % počtu ekonomicky aktivních obyvatel (EA). Kraj jako celek se vyznačoval nedostatkem pracovních míst, jehož výsledkem byla vyšší vyjíždka než dojíždka za prací. Většina spádových obvodů měla méně PP než EA, nejméně Žandov, Osečná, Velké Hamry (méně než 61 % EA). Jen některé spádové obvody nabízely více PP než EA, nejvíce Stráž p.R., pak už jen Harrachov, Jablonec n.N., Liberec, Rokytnice n.J., Smržovka, Česká Lípa a Turnov (viz Tab. 1). Jen ve čtyřech spádových obvodech – Liberec (60,3), Jablonec n.N. (27,8), Česká Lípa (25,3) a Turnov (15,8) – bylo k dispozici více než 10 tisíc obsazených PP. Naproti tomu v osmi (ze 38) spádových obvodech bylo k dispozici méně než 1000 obsazených PP – Žandov, Dubá, Osečná, Rychnov u J., Josefův Důl, Rovensko p.T., Vysoké n.J. a Jablonec n.J. – a na tyto prostory bude nutné zaměřit zvýšenou pozornost s cílem udržení a podpory vzniku nových PP.

Podle bilance pohybu za prací a do škol na základě údajů ze sčítání 2001 (další budou až v roce 2011) lze rozlišit území s převládající vyjížděnou (ztráta uživatelů území), mezi která patří celkem 31 ze 38 spádových obvodů, tj. naprostá většina území. Absolutně největší pasivní bilanci vykázaly spádové obvody Jilemnice, Mimoň, Chrastava a Hrádek n.N. Aktivní bilanci pohybu za prací a do škol vykazalo jen 7 spádových obvodů – Liberec, Jablonec n.N., Stráž p.R., Česká Lípa, Harrachov, Turnov a Vysoké n.J. (v pořadí podle salda). Celkově však kraj tímto způsobem ztrácel 9 tis. uživatelů území (viz. Tab. 1 přílohy). V roce 2001 do jiných krajů vyjíždělo za prací 14,3 tisíc a do škol 8,1 tisíc trvale bydlících obyvatel kraje. Za prací dojíždělo 7,8 tisíc a do škol 5,6 tisíc trvale bydlících obyvatel jiných krajů. Pro porovnání podle bilance všech důvodů dočasné přítomnosti a dočasné nepřítomnosti (ozdravné pobyty, druhé bydlení, rekreace a jiné) kraj při posledním sčítání ztrácel téměř 7 tisíc denních uživatelů území, tj. zhruba 2 % počtu trvale bydlících obyvatel.

B.8.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA ZAMĚSTNANOSTI, TRHU PRÁCE

- nadprůměrný počet soukromých podnikatelů
- vysoká míra ekonomické aktivity a zaměstnanosti

B.8.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA ZAMĚSTNANOSTI, TRHU PRÁCE

V rámci tématického okruhu zaměstnanost, trh práce nejsou vymezovány limity využití území.

B.8.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

Konkrétní požadavky na provedení změn v území - záměry v rámci tématického okruhu zaměstnanost, trh práce nebyly vzneseny.

B.9 BEZPEČNOST

B.9.1 POUŽITÉ PODKLADY

Problematiku zvláštních zájmů mimo Armádu ČR (civilní ochrana, integrovaný záchranný systém...) řeší kromě obecné legislativy několik zvláštních zákonů a podzákoných předpisů, přijatých v několika posledních letech. Jedná se zejména o Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému, Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení, Zákon č. 12/2002 Sb. o státní pomoci při obnově území aj. a navazující vyhlášky.

Požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany řeší Vyhláška MV č.380/2002 Sb. Požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování se uplatňují jako požadavky civilní ochrany vyplývající z havarijních plánů a krizových plánů v rozsahu, který odpovídá charakteru území a druhu územně plánovací dokumentace.

Havarijní plán je účelový dokument představující souhrn opatření k provádění záchranných a likvidačních prací k odvrácení nebo omezení bezprostředního působení ohrožení vzniklých mimořádnou událostí a k odstranění následků způsobených mimořádnou událostí.

Obsahem havarijního plánu jsou údaje informačního a operačního charakteru, plány konkrétních činností, mapy, schémata rozmístění sil a prostředků, způsoby jejich nasazení a zásady účinného provádění záchranných prací a likvidačních prací.

Krizový plán kraje je souhrnný plánovací dokument, kterým orgány krizového řízení Libereckého kraje plánují ve své věcné a územní působnosti opatření a postupy pro případ vzniku krizových situací na území kraje, které nesouvisí se zajišťováním obrany České republiky. **Krizovou situací** se rozumí mimořádná událost, při níž je vyhlášen některý z krizových stavů, a to stav nebezpečí, nouzový stav, nebo stav ohrožení státu. Úkoly orgánů kraje při řešení krizových situací plní hasičský záchranný sbor kraje. Krajský úřad vykonává tyto činnosti tak, aby byly přiměřené a svým obsahem a rozsahem odpovídaly účelu a podmínkám konkrétní mimořádné události.

Požadavky (informace) Armády ČR a Policie ČR byly zjišťovány na základě přímých písemných (e-mailových) kontaktů. Tyto instituce, reprezentované VUSS Litoměřice a VUSS Pardubice (armádní specializované organizace) a Policií ČR – Správou Severočeského (resp. Východočeského) kraje zaslaly svá stanoviska a požadavky, které je nutno v rámci zpracování Podkladové dokumentace pro Územně analytické podklady Libereckého kraje respektovat. Ministerstvo vnitra ČR, odbor správy majetku, oddělení správy nemovitého majetku, vydalo písemné stanovisko č.j. OSM 2369, 2455/05-2007 ke sledovaným jevům č. 81, 82, 105, 110, 111, 112 dle vyhlášky č. 500/2006 Sb. Vyjádření zaslalo i Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (Čj. PO-1360-127/PSM-2007).

Požadavky na ochranu území z hlediska krizového řízení jsou specifikovány v dokumentech Havarijní plán Libereckého kraje (2004) a Krizový plán Libereckého kraje (2004, aktualizace 2007). Havarijní plán LK byl zpracován na základě vyhlášky Ministerstva vnitra č.328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2001 Sb., vydanou na základě § 35 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů.

SLEDOVANÉ JEVY - PODKLADY, VYHODNOCENÍ

Elektronické komunikační zařízení včetně ochranného pásma (jev A81)

Stanoviska a vyjádření AČR, PČR, HZS... – zařízení umístěná převážně ve vrcholových polohách hor (Ještěd, Prácheň, Horní Černá Studnice, Lysý vrch u Frýdlantu, Tábor, Kozákov aj.)

Komunikační vedení včetně ochranného pásma (jev A82)

Regionální úřad Centra vojenské dopravy požaduje respektovat územní ochranu důležitých komunikací – viz vyjádření Armády ČR.

Objekt důležitý pro obranu státu včetně ochranného pásma (jev A107)

Viz vyjádření Armády ČR zastoupené VUSS Litoměřice a VUSS Pardubice.

Vymezené zóny havarijního plánování (jev A109)

Viz Havarijní plán LK – Analýza rizik.

Objekt civilní ochrany (jev A110)

Viz Havarijní plán LK – příloha C4 Plán ukrytí obyvatelstva.

Objekt požární ochrany (jev A111)

Respektovat ochranu objektů ve vlastnictví či správě HZS LK, jednotek SDH v obcích, dále zařízení dle stanoviska GR HZS č.j. PO-1360-127/PSM-2007 v k.ú Janov u Nového Boru, Mimoň a k.ú. Boreček (obec Ralsko).

Objekt důležitý pro plnění úkolů Policie České republiky (jev A112)

Policie ČR požaduje respektovat ochranu nemovitostí a zařízení dle seznamu, který je součástí stanovisek Správy Sč. a Vč. kraje z 3.7. a 6.6.2007, resp. MV z 25.6. a 10.7.2007. Jedná se o budovy OŘ PČR Česká Lípa, Liberec, Jablonec nad Nisou, Semily a OO PČR na území Libereckého kraje, elektronická komunikační zařízení vč. ochranných pásem, telekomunikační vedení, mikrovlnné spoje aj.

B.9.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA BEZPEČNOSTI**B.9.2.1 RIZIKA OHROŽENÍ OBYVATEL**

V Havarijním plánu kraje je zpracována analýza rizik v členění podle spádových obvodů obcí s rozšířenou působností. Jedná se o ohrožení způsobené přírodními vlivy (sesuvy, poddolovaná území, povodně...), ohrožení způsobené civilizačními vlivy (nebezpečné škodliviny, velké požáry, výbuchy, radioaktivní látky, letecká neštěstí, pády střech, veterinární rizika aj.). S ohledem na metodiku zpracování ÚAP zde neuvádíme jejich úplný výčet, ten je dokumentován v tabulkových přílohách Havarijního a Krizového plánu kraje.

Pro řešení havárií a mimořádných situací jsou zpracovány **Plány konkrétních činností**:

- Plán vyrozumění
- Traumatologický plán
- Plán varování obyvatelstva
- Plán ukrytí obyvatelstva
- Plán individuální ochrany
- Plán evakuace obyvatelstva
- Plán nouzového přežití
- Plán monitorování
- Pohotovostní plán veterinárních opatření
- Plán veřejného pořádku a bezpečnosti
- Plán ochrany kulturních památek
- Plán hygienických a protiepidemických opatření
- Plán komunikace s veřejností a sdělovacími prostředky
- Plán odstranění odpadů
- Plán a organizace zimní údržby komunikací
- Plán zacházení se zemřelými osobami

Tyto plány jsou součástí Havarijního plánu kraje a řeší konkrétní úkoly jednotlivých složek IZS.

Krizové situace mohou vzniknout rovněž při rozsáhlém přerušení dodávek médií (elektrické energie, zemního plynu, centrálního tepla, vody ...). Samostatnou kapitolou jsou rizika válečných konfliktů.

Krizová rizika a zajištění krizových opatření (viz Krizový plán kraje)

Na základě zpracované analýzy rizik a jejího vyhodnocení je třeba vypracovat **Operační plány** na následující krizové situace:

- Povodně velkého rozsahu
- Jiné živelní pohromy velkého rozsahu (lesní požáry, sněhové kalamity, vichřice....)
- Havárie velkého rozsahu (chemické látky a přípravky)
- Jiné technické a technologické havárie (požáry, exploze, destrukce staveb ...)
- Narušení hrází významných vodohospodářských děl se vznikem zvláštní povodně
- Narušení dodávek ropy a ropných produktů velkého rozsahu
- Narušení dodávek el. energie, plynu nebo tepelné energie
- Narušení dodávek potravin velkého rozsahu
- Narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu
- Narušení funkčnosti dopravní soustavy velkého rozsahu
- Migrační vlny velkého rozsahu

Seznam potenciálních rizik je součástí Havarijního plánu kraje, částečně je uvádíme v kapitole B.9.2.2 (nebezpečné látky, ohrožení povodněmi...). Riziko představují i velké objemy kyselých roztoků (H_2SO_4) v horninovém prostředí v oblasti chemické těžby uranu (Stráž pod Ralskem – Hamr na Jezeře), zvýšený výskyt přirozeného půdního radonu (v žulovém podloží), sesuvná a poddolovaná území (Semilsko, Jilemnícko, Rokytnícko, Novoměstsko, Český ráj, Sloup a okolí, Ještědsko-kozákovský hřbet, oblast Višňové, Hamru na Jezeře, Hrádku nad Nisou apod.), výskyt nevybuchlé munice v bývalém vojenském újezdu Ralsko. V oblasti Višňové hrozí při velkých deštích i splachy kaolinu a jílu z výsypek lignitového dolu Turów na polském území.

B.9.2.2 CIVILNÍ OCHRANA – HLAVNÍ ZÁSADY A POTŘEBY

Je třeba respektovat opatření, vyplývající z následujících mimořádných a krizových situací (viz výstupy z Havarijního a Krizového plánu kraje, kde jsou rozpracovány v jednotlivých Operačních plánech, resp. Plánech konkrétních činností – viz výše):

EVAKUACE OBYVATELSTVA A JEHO UBYTOVÁNÍ

Největší riziko se koncentruje do urbanizovaných území a hustě zalidněných městských aglomerací (Liberec – Jablonec nad Nisou – Tanvald, Česká Lípa – Nový Bor) a dalších významných měst a středisek cestovního ruchu (Turnov, Semily, Jilemnice, Frýdlant, Doksy....).

Seznam navržených evakuačních středisek, přijímacích středisek, evakuačních tras v členění podle obvodů obcí s rozšířenou působností je uveden v přílohách C-6-2,3,4 Havarijního plánu kraje. Evakuační trasy je nutné stanovit nejpozději při vyhlášení evakuace obyvatelstva z evakuovaného prostoru. Pro ubytování evakuovaných osob lze v Libereckém kraji využít kromě objektů základní občanské vybavenosti (základní školy s tělocvičnami a stravovnami) zejména velké lůžkové kapacity rekreačních zařízení v turisticky exponovaných oblastech (Krkonoše, Jizerské hory, okolí Máchova jezera, Český ráj a jiné).

NOUZOVÉ ZÁSOBOVÁNÍ OBYVATELSTVA VODOU

Značná část populace Libereckého kraje, zejména v oblasti Liberecko-jablonecké aglomerace, je závislá na zásobování vodou z povrchových zdrojů (přehrady Josefův Důl a Souš), což představuje pro obyvatele tohoto území značné riziko ohrožení v případě vojenského konfliktu či teroristického útoku.

Nouzové zásobování vodou předpokládá v první řadě využití alternativních podzemních zdrojů (např. krajské město je zčásti zásobováno z vrtů Dolánky a Libíč), tam, kde tyto zdroje k dispozici nejsou, je nutno zajistit záložní zdroje (vrty), u menších sídel postačí kombinace zásobování cisternami na pitnou vodu a balenou vodou. Lze použít náhradní zásobování také z povrchových zdrojů, např. odběr vody z vodní nádrže Josefův Důl či jiných kvalitních toků. Kapacity cisteren na pitnou vodu jsou omezené (jejich počty, objem a lokalizace jsou uvedeny v havarijních plánech okresů) a nemohou nahradit výpadek celé sítě (např. poškození hlavních přivaděčů nebo odstavení vodojemů v důsledku teroristického útoku).

OCHRANA PŘED VLIVY NEBEZPEČNÝCH LÁTEK SKLADOVANÝCH NA ÚZEMÍ

Na území Libereckého kraje na rozdíl od jiných (Ústecký, Pardubický...) nejsou koncentrovány ve větším rozsahu rizikové výroby (např. rafinérie, výroba explozivních látek, hořlavin a jiných nebezpečných chemických produktů). Přesto jsou však tyto látky v regionu skladovány a používány. Seznam potenciálních rizik je součástí Havarijního plánu kraje, namátkou jmenujme galvanizovny a sklářské a bižuterní provozy (zejména na Jablonecku), zásobníky chlóru (úpravný vody, plavecké bazény), čpavku (např. zimní stadióny), specifickým krajem jsou rizika spojená s chemickou těžbou uranu a likvidací následků těžby (s.p. Diamo) a zvýšeným výskytem přirozeného půdního radonu (žulové podloží).

OCHRANA PŘED DŮSLEDKY MOŽNÉHO TERORISTICKÉHO ÚTOKU NA OBJEKTY, JEJICHŽ POŠKOZENÍ MŮŽE ZPŮSOBIT MIMOŘÁDNOU UDÁLOST

Kromě požárů a výbuchů v průmyslových objektech se zásobami vysoce hořlavých a toxických látek představují značné riziko možné teroristické útoky na zařízení s vysokou koncentrací obyvatel (školy, nemocnice, obchodní centra...) a v neposlední řadě na hráze přehradních nádrží. Povodňové vlny při protržení hrází (vodní díla Josefův Důl, Souš, Bedřichov, Mšeno, Harcov, Fojtka, Mlýnice...) mají velkou ničivou sílu a mohou zanechat katastrofální následky (materiální škody i oběti na životech). Území potenciálního ohrožení povodňovou vlnou

Obecné zásady ochrany jsou řešeny v Havarijním a Krizovém plánu kraje. Zásadní výstupy je třeba respektovat. Předpokladem je úzká spolupráce všech složek IZS.

OCHRANA ÚZEMÍ PŘED POVODŇEMI

V posledních letech v souvislosti s globálními klimatickými změnami na planetě Zemi nabývá na významu problematika ochrany území před povodněmi. Velké povodně na území ČR v letech 1997 a 2002 i lokální povodně 2007 vyvolaly tlak na zkvalitnění preventivních opatření a zlepšení monitoringu a informačního systému. Co se týče regulace a úpravy toků, naprostá většina koryt ve větších městech je dimenzována pouze na Q20 (20-letou vodu), v menších městech na Q10 s výjimkou koryta Smědé ve Frýdlantu (Q50). Je třeba průběžně aktualizovat **povodňové plány obcí**, zpracovat nové plány na 100- a víceletou vodu, digitalizovat mapové podklady a umožnit modelování průběhu povodňových vln a jejich dopadů na ohrožená území. Zpracované **Plány povodí** umožní lépe modelovat průběh povodní a předpovídat chování vodního živlu v různých situacích.

B.9.2.3 INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Integrovaný záchranný systém (IZS) byl vytvořen jako systém pro koordinaci záchranných a likvidačních prací při vzniku mimořádných událostí a vznikl jako potřeba každodenní spolupráce hasičů, zdravotníků, policie a dalších složek při řešení mimořádných událostí (požárů, havárií, dopravních nehod atp.).

Integrovaný záchranný systém koordinuje:

- záchranné a pohotovostní služby a sbory (hasiči, zdravotnická záchranná služba, pohotovostní komunální služby ...),
- bezpečnostní a ozbrojené sbory (Policie ČR, obecní policie, Armáda ČR ...),
- územní popř. ústřední správní úřady.

Krizová komunikace v integrovaném záchranném systému je organizována pro potřebu jednotlivých úrovní koordinace uvedených v § 29 vyhlášky MV č. 328/2001 Sb., mezi složkami, ministerstvy, jinými ústředními správními úřady, správními úřady s krajskou nebo nižší regionální působností a mezi obcemi (dále jen „subjekty krizové komunikace“) a u každého z těchto subjektů.

Základní prostředky krizové komunikace:

- Účelová telekomunikační síť MV
- Hromadná radiokomunikační síť IZS provozovaná ministerstvem
- Veřejná pevná telekomunikační síť – (uplatnění přednostního spojení)
- Veřejná mobilní telekomunikační síť – (uplatnění přednostního spojení; je třeba dořešit pokrytí periferních území signálem mobilního operátora vybraného pro krizovou komunikaci, popř. umožnit provoz krizových telefonů i u dalších operátorů, kteří mají v těchto lokalitách kvalitnější pokrytí).

Krizová komunikace je podrobně rozpracována v Havarijním a Krizovém plánu Libereckého kraje, kde jsou uvedena spojení na všechny složky Integrovaného záchranného systému.

Složky IZS v Libereckém kraji:

- Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje
- Policie České republiky – okresní ředitelství, obvodní oddělení, pohraniční policie. Krajské správy sídlí mimo území Libereckého kraje – v Ústí nad Labem a Hradci Králové.
- Zdravotnické instituce – nemocnice, Zdravotnická záchranná služba, Letecká záchranná služba
- Další složky IZS:
 - Samospráva obcí, kraje
 - Česká inspekce životního prostředí
 - Odbory životního prostředí obcí a kraje
 - Správci povodí
 - Povodí Ohře, s.p. Chomutov
 - Povodí Labe, s.p. Hradec Králové
 - ČHMÚ – hlásná služba
 - Český červený kříž
 - Vodní záchranná a potápěčská služba
 - Svaz záchranných brigád kynologů ČR
 - Velitelství územní obrany
 - Krajská hygienická stanice
 - Státní ústav pro jadernou bezpečnost...
 - Horská služba ČR

Podrobný seznam, adresy a další údaje jsou obsaženy Havarijním a Krizovým plánu Libereckého kraje.

B.9.2.4 HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ PRO KRIZOVÉ STAVY – ZÁSADY A POTŘEBY

Krizovými stavy se dle Zákona č. 240/2000 Sb. rozumí **stav nebezpečí** nebo **nouzový stav** nebo **stav ohrožení státu**, vyhlášené na základě mimořádné události¹.

Stav nebezpečí se jako bezodkladné opatření může vyhlásit, jsou-li v případě živelní pohromy, ekologické nebo průmyslové havárie, nehody nebo jiného nebezpečí ohroženy životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí, pokud nedosahuje intenzita ohrožení značného rozsahu, a není možné odvrátit ohrožení běžnou činností správních úřadů a složek integrovaného záchranného systému. Stav nebezpečí lze vyhlásit jen s uvedením důvodů, na nezbytně nutnou dobu a pro celé území kraje nebo pro jeho část. Stav nebezpečí pro území kraje nebo jeho část vyhláší hejtman kraje a neprodleně informuje vládu, Ministerstvo vnitra a sousední kraje, pokud mohou být krizovou situací dotčeny. Stav nebezpečí lze vyhlásit na dobu nejvýše 30 dnů. Tuto dobu může hejtman prodloužit jen se souhlasem vlády.

Orgány krizového řízení:

- vláda
- ministerstva a jiné ústřední správní úřady
- Česká národní banka
- orgány kraje
- orgány obce

Tyto orgány jsou na základě zákona oprávněny v přesně specifikovaných případech omezit na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu základní lidská práva (omezení vlastnických práv, svobody pohybu, shromažďování aj.).

¹ Mimořádnou událostí se dle Zákona č.239/2000Sb. rozumí škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.

Hospodářská opatření pro krizové stavy jsou podrobně řešena v Krizovém plánu kraje, jehož součástí jsou:

- typové plány
- operační plány
- plán nezbytných dodávek
- plán hospodářské mobilizace
- plán akceschopnosti
- plán spojení
- plán materiálně-technického zabezpečení
- plán zdravotnického zabezpečení aj.

B.9.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA BEZPEČNOSTI

- funkční Integrovaný záchranný systém Libereckého kraje s operačním střediskem v Liberci

B.9.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA BEZPEČNOSTI

Je třeba respektovat zájmy Armády ČR, Policie ČR, Hasičského záchranného sboru Libereckého kraje a dalších složek Integrovaného záchranného systému. Výše uvedené instituce zaslaly svá stanoviska s výčtem objektů a koridorů, k jejichž dotčení je třeba souhlasu těchto institucí. Jedná se zejména o:

- ochranná pásma zájmových území Armády ČR
- ochranná pásma letišť (např. letiště Mnichovo Hradiště – Hoškovice s přesahem na území Libereckého kraje)
- radioreléové trasy a ochranná pásma zařízení HZS
- objekty a pozemky ve vlastnictví či užívání těchto subjektů (pro ÚAP obcí)

S ohledem na rozsah seznamu těchto nemovitostí a koridorů jejich výčet v této zprávě neuvádíme (je k dispozici u zadavatele i zpracovatele).

B.9.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

- pěchotní střelnice, k.ú. Svěbořice (obec Ralsko)

Armáda ČR trvá na svém požadavku vymezení plochy pro realizaci střelnice pro ruční zbraně v obci Ralsko, k.ú. Svěbořice (jedná se o území původní střelnice Sovětské armády v lokalitě bývalého vojenského újezdu).

Poznámka: Záměry koridorů pro umístění protipovodňových opatření na tocích viz kapitola C.2 Hydrologie a klimatologie

B.10 STRUKTURA OSÍDLENÍ A REGIONALIZACE

B.10.1 POUŽITÉ PODKLADY

- Výsledky sčítání lidu, domů a bytů 2001, na www.czso.cz
- Údaje o Libereckém kraji dostupné a zpracované na www.liberec.czso.cz
- Cestovní ruch v Libereckém kraji 2005. ČSÚ Liberec 2006.
- Česká republika – portréty krajů. MMR ČR Praha 2005.
- Demografický vývoj Libereckého kraje. ČSÚ Liberec 2005.
- Demografický, sociální a ekonomický vývoj Libereckého kraje 2000 - 2004. ČSÚ Liberec 2005.
- Dojíždka za prací a do škol (na základě výsledků SLDB 2001) Liberecký kraj. ČSÚ Liberec 2004.
- ESPON Atlas Mapping the structure of the European territory. FOB RP Berlin 2007.
- Liberecký kraj v číslech 2005. ČSÚ Liberec 2006.
- Poměrování Libereckého kraje. ČSÚ Liberec 2005.
- Před volbami 2006: ČR a kraje v číslech. ČSÚ Praha 2006.
- Regionální portréty. ČSÚ Praha 2005.
- Regionální rozdíly v demografickém, sociálním a ekonomickém vývoji Libereckého kraje v letech 2000 – 2005. ČSÚ Liberec 2007.
- Správní obvody obcí s rozšířenou působností. ČSÚ Liberec 2002.
- Strategie regionálního rozvoje České republiky. MMR ČR Praha 2006.
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020. OHRR Krajského úřadu Liberec 2007.
- Strategie udržitelného rozvoje Libereckého kraje. KU Liberec 2006
- Územní plán velkého územního celku Libereckého kraje (koncept). SAUL Liberec 2003.
- Hampl, M.: Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext. Univ.Karlova v Praze 2005.
- Poštolka, V.: Hodnocení rozvojových disparit a rozvojových předpokladů území na příkladu Libereckého kraje. Sborník sjezdu ČGS České Budějovice 2006.
- Poštolka, V.: Nové pohledy na problematiku prostorového rozvoje a územního plánování České republiky v kontextu Evropské Unie. Sborník ze semináře MMR ČR a VŠE Praha 2006.
- Poštolka, V.: Ruch turystyczny a ochrona przyrody i krajobrazu. Rosnaca presja i problemy na terenie województwa libereckiego. Problemy ochrony przyrody w zagospodarowaniu przestrzennym Sudetów. Jelenia Góra 2004, s. 39-52.
- Poštolka, V.: Liberecký kraj – zatížení území a rozvojové předpoklady. Gospodarka Przestrzenna VI. AE Wroclaw – KGP Wroclaw 2003, s.65-82.
- Vystoupil, J. a kol.: Návrh nové rajonizace cestovního ruchu ČR. MU Brno 2007.

VYHODNOCENÍ POUŽITELNOSTI DAT

Sídelní struktura

Převzato z konceptu ÚP VÚC Libereckého kraje (SAUL 2003) s těmito rozdíly a s provedením těchto úprav:

- 1) V případě spádových obvodů center osídlení nejsou zohledněny přesahy krajských hranic
- 2) Až na dvě výjimky jsou respektovány hranice deseti správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) a tím skladnost spádových obvodů center osídlení do správních obvodů ORP v jejich vymezení k 1.1.2007
- 3) Pro regionalizaci území kraje použity výsledky regionalizace ČR podle M.Hampla (2005)
- 4) Pro vyjádření a kategorizaci regionálního významu center osídlení použita metoda výpočtu potenciálních uživatelů území
- 5) Navržen nový a jednodušší systém označování hierarchizace center osídlení a jejich regionů (maximální regionální působnosti)
- 6) Struktura osídlení je hodnocena podle obcí, ale vhodnější a přesnější by bylo hodnocení podle sídel, resp. podle střediskové nebo nestřediskové funkce jednotlivých sídel

DOPLNĚNÍ PODKLADŮ PRO RURÚ O DALŠÍ SLEDOVANÉ JEVY

Pro hodnocení sídelní struktury – v našem případě podle obcí a spádových obvodů center osídlení v jejich maximální regionální působnosti – v podmínkách Libereckého kraje byla použita metoda výpočtu tzv. ostatních a potenciálních uživatelů území a kvalifikovaný odhad vlivu jednodenní návštěvnosti území.

B.10.2 STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ Z HLEDISKA ZPŮSOBU VYUŽITÍ ÚZEMÍ

B.10.2.1 SÍDELNÍ STRUKTURA (JEV B6)

Sídelní struktura území Libereckého kraje je silně poznamenána jeho značnou výškovou členitostí a rozmanitou geomorfologií s výraznými horskými hřbety, podhorskými kotlinami a údolními zářezy. K výrazné odlišnosti typu sídel a do vývoje osídlení se promítly a stále promítají pohraniční poloha, existence a vliv dřívější česko – německé národnostní hranice, rozvoj nebo úpadek prosperujících odvětví průmyslu, a trvale stoupající využití území pro rekreaci, sport a druhé bydlení.

Z hlediska sídelní geografie se na území kraje zachovaly rozličné typy a tvary sídel dokumentující na jedné straně převážně české a na druhé straně dříve převážně nebo původně německé osídlení a hospodaření v nížinném, podhorském i horském prostředí. Z tohoto hlediska jsou zvláště zajímavá (hodnotná) území v blízkosti dřívější národnostní hranice, venkovská sídla s dochovanými objekty lidového stavitelství a městská sídla dokumentující rozvoj a prosperitu průmyslu, ale i různé projevy rozvoje a úrovně bydlení.

Výrazným zásahem do sídelní struktury bylo období po roce 1945, v němž došlo k vylidnění a osidlování pohraničí po odsunu většiny německého obyvatelstva, uvolnění rozsáhlého území pro vytvoření vojenského výcvikového prostoru, k rozsáhlé bytové výstavbě sídlištního typu. Výsledkem bylo soustřeďování trvale bydlících obyvatel do měst, vylidňování a mnohde i úpadek venkova, a s tím související výrazné změny ve využívání krajiny, sídel a jejich původního domovního a bytového fondu. Výrazným zásahem do sídelní struktury – především na Českolipsku - se projevila těžba uranu.

Stoupající atraktivita území Libereckého kraje v posledním období souvisí s rozvojem automobilového průmyslu s blízkými centry v Mladé Boleslavi, Vrchlabí a Kolíně, s blízkostí a velmi dobrou dostupností Prahy, s otevíráním hranic, růstem rekreace a sportovních aktivit, ale i s nabídkou atraktivních lokalit pro výstavbu a pro trvalé nebo druhé bydlení. Poloha s dobrou dostupností Mladé Boleslavi a Prahy, poloha v prostředí Krkonoš, Jizerských hor, Českého ráje a jiných atraktivních míst, se stávají rozhodujícími faktory zvyšujících se požadavků na výstavbu, a rostoucích tlaků na území, resp. krajinu a jejich využití.

Z hlediska vnitřní integrity se území kraje jeví jako tři od sebe oddělené části. Jeho západní část (Českolipsko) a nejvýchodnější část (Jilemnicko) jsou pohybem (spádem) jejich obyvatel vázány silněji k Mladé Boleslavi a k Vrchlabí, resp. Praze než k Liberci. Do těchto prostorů se také významně promítají rostoucí rekreační potřeby a zájmy Prahy a Mladé Boleslavi. Významným konkurentem, ale i partnerem Liberce z hlediska „regionální působnosti“ se stává Mladá Boleslav, a z této situace a polohy významně těží a bude i nadále těžit také Turnov.

Struktura osídlení je dále hodnocena podle obcí, i když vhodnější a přesnější by bylo její hodnocení podle sídel vymezených (vymežitelných) podle částí obce, případně základních sídelních jednotek. Na území Libereckého kraje je v současné době 215 obcí, 762 částí obce a 1182 základních sídelních jednotek. Mezi obcemi jsou značné velikostní a významové rozdíly. V obcích do 1000 trvale bydlících obyvatel bydlí méně než 16 % obyvatel, zatímco v obcích nad 5000 obyvatel bydlí téměř 65 % obyvatel kraje. Po roce 1991 dochází však ke zvyšování počtu obyvatel v menších obcích v závislosti na jejich poloze.

Struktura osídlení pro potřeby územního, ale i hospodářského a regionálního rozvoje musí odrážet rostoucí mobilitu a tím i měnící se počty a koncentrace tzv. uživatelů území bez ohledu na místo jejich trvalého bydliště. Místo kategorie trvale bydlící obyvatelstvo a jejich hustoty na km² katastrálního území používáme proto pro hodnocení struktury osídlení kategorií „**potenciálních uživatelů území**“ a jejich hustoty zpravidla na hektar zastavěných ploch v katastrálním území, jež lépe vyjadřují faktické a možné zátěže území a z toho vyplývající potřeby územně plánovacího a územně technického charakteru. Území není a nebude posuzováno podle počtu trvale bydlících obyvatel, ale musí být v územně plánovací činnosti hodnoceno a dimenzováno podle maximální velikosti potenciálních uživatelů území a dále i s ohledem na význam jednodenní návštěvnosti, pro kterou však chybí potřebná datová základna (potenciální uživatelé území = trvale bydlící obyvatelstvo + saldo denního pohybu za prací a do škol + sezónní uživatelé dle počtu lůžek v objektech individuální a hromadné rekreace).

Hodnocení struktury osídlení počtem a hustotou potenciálních uživatelů území přináší nové a v řadě případů překvapující pohledy na území a jeho faktické či možné zatížení. V tabulkové části jsou uvedeny tyto údaje za všechny obce, za spádové obvody a regiony vyššího významu (viz Tab.1 v příloze) a umožňují svou skladebností využití i pro jiné účely (např. pro oblasti a podoblasti cestovního ruchu, obce zasahující do chráněné krajinné oblasti a národního parku, povodí, zóny dostupnosti center nebo vybraných míst, apod.). Tímto způsobem budou též hodnoceny a charakterizovány vymezované rozvojové oblasti, specifické oblasti a stabilizované území s přirozeným vývojem pro Návrh ZÚR LK.

Pro potřeby UAP LK byly provedeny **dva výpočty velikosti potenciálních uživatelů území** vycházející z údajů za rok 2001, resp. 2002. Jejich maximální počet představuje maximální možné zatížení území bez ohledu na jeho četnost, zatímco druhý výpočet modeluje průměrnou situaci předpokládající 35 % využití kapacit území pro druhé bydlení a hromadnou rekreaci. I když počet potenciálních uživatelů se tím mění, nemá to vliv na významové kategorie obcí a center osídlení (viz Tab.8 v příloze). Skutečné zatížení území a skutečný počet potenciálních uživatelů území je u mnoha obcí více nebo méně vyšší ještě vlivem jednodenní návštěvnosti, pro kterou však nejsou k dispozici potřebné a spolehlivé údaje.

Pro potřeby UAP LK z hlediska hodnocení velikosti a významu nároků na územně plánovací a územně technická opatření na úrovni jednotlivých obcí byla na základě expertního posouzení zátěže obcí rozlišena **kategorizace již existujícího nebo očekávaného vlivu jednodenní návštěvnosti**. Takto byly obce rozděleny do tří kategorií: se zanedbatelným vlivem jednodenní návštěvnosti, s významným vlivem jednodenní návštěvnosti a s dominantním / zásadním vlivem jednodenní návštěvnosti. Do tohoto hodnocení se promítá nejen odhadovaná velikost a četnost jednodenní návštěvnosti, ale i počet trvale bydlících obyvatel příslušné obce, který se vlivem jednodenní návštěvnosti stává či může stát jen malou částí všech uživatelů území.

Hodnocení obcí podle vlivu jednodenní návštěvnosti

Typ A obce s dominantním a zásadním vlivem jednodenní návštěvnosti

Zahrnuje celkem 17 obcí a z toho tři centra osídlení – Malá Skála, Karlovice, Hrubá Skála, Troskovice (ORP Turnov), Krompach (ORP Nový Bor), Bezděz, Doksy, Hamr na Jezeře (ORP Česká Lípa), Bílý Potok (ORP Frýdlant), Bedřichov, Janov n.N. (ORP Jablonec n.N.), Albrechtice v JH, Kořenov, Harrachov (ORP Tanvald), Rokytnice n.J., Benecko, Vítkovice (ORP Jilemnice)

Typ B obce s významným vlivem jednodenní návštěvnosti

Zahrnuje celkem 58 obcí a z toho 25 center osídlení – Liberec, Hrádek n.N., Chotyně, Kryštofovo Údolí, Jablonné v P., Mníšek, Oldřichov v H., Český Dub, Osečná, Světlá p.J. (ORP Liberec), Frýdlant, Habartice, Hejnice, Lázně Libverda (ORP Frýdlant), Jablonec n.N., Lučany n.N., Josefův Důl (ORP Jablonec n.N.), Tanvald, Smržovka, Jiřetín p.B., Desná (ORP Tanvald), Česká Lípa, Blatce, Dubá, Holany, Ralsko, Sosnová, Stráž p.R., Zákupy (ORP Česká Lípa), Turnov, Radimovice, Sychrov, Kacanovy, Ktová, Vyskeř, Frýdštejn, Klokočí, Rovensko p.T. (ORP Turnov), Nový Bor, Radvanec, Sloup, Svojkov, Mařenice, Kamenický Šenov, Polevsko, Svor (ORP Nový Bor), Semily, Vysoké n.J., Bozkov, Chuchelna (ORP Semily), Železný Brod, Koberovy, Pěnčín, Zásada (ORP Železný Brod), Jilemnice, Jablonec n.J., Jestřabí v K., Paseky n.J. (ORP Jilemnice)

Typ C **obce se zanedbatelným vlivem jednodenní návštěvnosti**

Zahrnuje celkem 140 zbývajících obcí a z toho 10 center osídlení : Hodkovice n.M., Chrastava, Rychnov u J., Velké Hamry, Žandov, Mimoň, Nové Město p.S., Raspenava, Cvikov a Lomnice n.P.

Struktura osídlení je **tvořena sídly**, základními sídelními jednotkami, které se liší velikostí, významem a funkcemi ve struktuře osídlení. **Pro potřeby ZÚR LK** je základní územní jednotkou **obec**.

Poznámka:

Hodnocení struktury osídlení podle základních jednotek - obcí, které často zahrnují městské útvary a přičleněná venkovská sídla (městský a venkovský prostor), musí být proto zkreslující a méně objektivní (přesné) než by bylo hodnocení prováděné podle základních sídelních jednotek (částí obce) a v případě velkých měst podle „městských částí“ (vymezených podle základních sídelních jednotek, resp. urbanistických obvodů).

V územně analytických podkladech jednotlivých obvodů obcí s rozšířenou působností by proto bylo žádoucí věnovat zvláštní pozornost hodnocení území a jeho limitů, hodnot a problémů nejen podle obcí, ale též podle sídel, resp. částí obce a různých typů venkovských, venkovsko-městských a městských prostorů včetně volné krajiny.

B.10.2.2 REGIONALIZACE A SPÁDOVÉ OBVODY

Spádové obvody center osídlení byly převzaty z konceptu ÚP VÚC Libereckého kraje (SAUL Liberec 2003) s tím, že byly upraveny jejich hranice tak, aby odpovídaly také hranicím a skladebnosti do správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP) v jejich vymezení k 1.1.2007. Jedinou výjimkou jsou hranice ORP Česká Lípa a Nový Bor, neboť obec Nový Oldřichov jako součást ORP Česká Lípa byla přiřazena do spádového obvodu Kamenický Šenov a tím do ORP Nový Bor. Naproti tomu obec Velký Valtinov byla ponechána v ORP Česká Lípa, i když správně by měla být zařazena do spádového obvodu Jablonné v P. a tím do ORP Liberec. Byly respektovány hranice kraje a všechny obce byly proto přiřazeny k centrům osídlení v Libereckém kraji, i když některé spádují k jiným centrům osídlení za hranicí kraje (např. z ORP Česká Lípa obec Tuhaň k Roudnici n.L., obec Ralsko k Mladé Boleslavi, apod.).

Spádové obvody 38 nesporných center osídlení jsou vymezovány jako území s vnitřní sounáležitostí, s převažujícím nebo přirozeným spádem z příslušných obcí k centru osídlení za základními službami a vybaveností tak, aby byl respektován princip celistvosti území (pohyb za prací tomuto požadavku vždy neodpovídá). Hierarchizace center osídlení a jejich spádových obvodů vychází již z převažujícího spádu za prací, do škol a vyššími službami. Regionální význam center osídlení byl určován nikoliv podle počtu trvale bydlících obyvatel, nýbrž podle výpočtu potenciálních uživatelů území, který lépe vyjadřuje atraktivitu a tzv. nasávací efekt území z hlediska jeho pracovní, obslužné (vybavenostní), ale i rekreační funkce.

Tímto způsobem byly vypočteny stavy potenciálních uživatelů pro všechny obce na území kraje, což umožňuje také přesnější pohled na skutečné nebo možné zatížení území s průmětem do řešení územně plánovacích a rozvojových úkolů.

Území kraje je rozděleno z hlediska struktury osídlení na **38 spádových obvodů center osídlení** respektujících hranice kraje a s výjimkou dvou obvodů také hranice správních obvodů obcí s rozšířenou působností, a rozlišených podle velikosti potenciálních uživatelů území do pěti hierarchizovaných kategorií.

Struktura osídlení je vytvořena jako hierarchický systém s jednoznačným přiřazením každé obce k jednomu nespornému centru osídlení, jehož spádový obvod je dále jednoznačně přiřazen k centru osídlení hierarchicky vyššího významu.

Kategorizace nesporných center osídlení a vymezení jejich spádových obvodů je obsahem tabulkových příloh. Tab.1 obsahuje geograficky uspořádané spádové obvody 38 nesporných center osídlení a k nim příslušných spádových obcí (číslováno od západu k východu) 1= Česká Lípa, ...38 = Jablonec n.J. Podobně jsou uspořádány další tabulky pro hodnocení struktury osídlení.

Tab.8 (viz tabulkové přílohy) obsahuje kategorizaci regionálního významu všech 38 nesporných center osídlení a jejich spádovou (regionální) příslušnost k nadřazenému centru osídlení a maximální velikost regionu).

Na území Libereckého kraje je navržena struktura osídlení rozdělením obcí do šesti hierarchických kategorií, které zahrnují nesporná centra osídlení (pět kategorií) a ostatní (nestřediskové) obce.

NESPORNÁ CENTRA OSÍDLENÍ A JEJICH SPÁDOVÉ OBVODY:

Centrum nadregionálního významu

Na území Libereckého kraje plní funkci centra nadregionálního významu pouze jeho krajské město Liberec. Součástí jeho maximálního regionu jsou spádové obvody nižších center (viz dále) s výjimkou spádových obvodů České Lípy a Jilemnice. Na území ČR má srovnatelný význam s výjimkou Jihlavy, Brna, Ostravy a Prahy dalších 8 krajských měst (polohou nejbližší Hradec Králové a Ústí n.L., významem Olomouc a Zlín). Struktura osídlení je hodnocena podle obcí, i když vhodnější a přesnější by bylo její hodnocení podle sídel vymezených (vymežitelných) podle částí obce, případně základních sídelních jednotek. Na území Libereckého kraje je v současné době 215 obcí, 762 částí obce a 1182 základních sídelních jednotek. Mezi obcemi jsou značné velikostní a významové rozdíly. V obcích do 1000 trvale bydlících obyvatel bydlí méně než 16 % obyvatel, zatímco v obcích nad 5000 obyvatel bydlí téměř 65 % obyvatel kraje. Po roce 1991 dochází však ke zvyšování počtu obyvatel v menších obcích v závislosti na jejich poloze.

Centrum regionálního významu

Na území Libereckého kraje plní funkci center regionálního významu tři města – Česká Lípa, Jablonec n.N. a Turnov (v pořadí podle velikosti jejich maximálního regionu). Zatímco Jablonec n.N. i Turnov se podílí na „metropolitní funkci“ Liberce a patří do jeho spádového obvodu, Česká Lípa inklinuje převládajícím spádem svého regionu k Mladé Boleslavi a k Praze. Na území ČR má srovnatelný význam celkem 58 měst (v okolí např. Mladá Boleslav, Rumburk + Varnsdorf, Děčín, Litoměřice, Jičín, Vrchlabí aj.).

Centrum mikroregionálního významu - vyššího stupně

Na území Libereckého kraje plní funkci center mikroregionálního významu vyššího stupně pouze pět měst. S výjimkou Železného Brodu jsou to ostatní „obce s rozšířenou působností“ – zde v pořadí podle velikosti maximálního spádového regionu vyjádřeno počtem potenciálních uživatelů území (bez vlivu jednodenní návštěvnosti): Jilemnice, Tanvald, Nový Bor, Semily a Frýdlant. Kdybychom tato centra a jejich regiony posuzovali podle počtu trvale bydlících obyvatel pořadí by bylo jiné: Nový Bor, Semily, Frýdlant, Tanvald a Jilemnice. Na území ČR má srovnatelný význam celkem 74 měst (v okolí např. Nová Paka, Hořice, Brandýs n.L. apod.).

Centrum mikroregionálního významu - nižšího stupně

Na území Libereckého kraje plní funkci center mikroregionálního významu nižšího stupně celkem 19 měst (v pořadí podle velikosti jejich maximálního regionu počtem potenciálních uživatelů území v roce 2001): Železný Brod, Rokytnice n.J., Doksy, Desná, Lomnice n.P., Cvikov, Mimoň, Stráž p.R., Smržovka, Hrádek n.N., Český Dub, Harrachov, Chrastava, Jablonné v P., Kamenický Šenov, Dubá, Hejnice, Velké Hamry a Nové Město p.S.

Centrum subregionálního významu

Na území Libereckého kraje plní funkci subregionálních center (nejnižšího významu) celkem 10 měst: Hodkovice n.M., Jablonec n.J., Josefův Důl, Osečná, Raspenava, Rovensko p.T., Rychnov, Vysoké n.J., Zákupy a Žandov.

Příslušnost obcí ke spádovým obvodům na nejnižší úrovni se opírá o koncept ÚP VÚC Libereckého kraje (SAUL Liberec 2003) a spádovost na vyšší úrovni se opírá o výsledky nejnovější sociogeografické regionalizace České republiky rozlišující na území ČR celkem 144 regionů a jejich spádových území (obvodů) hierarchizovaných do pěti úrovní. Výhledově nepředpokládáme žádnou změnu regionálního významu nesporných center osídlení na území Libereckého kraje, i když nelze vyloučit změny spádu některých obcí a tím také velikosti spádových obvodů.

Kromě Železného Brodu patří ostatní obce s rozšířenou působností na území Libereckého kraje do skupiny celkem 144 tzv. nesporných regionálních středisek podle *Sociogeografické regionalizace České republiky (Hampl, M. 2005)* – stav v roce 2001. Železný Brod a okolí je podle této regionalizace součástí spádového obvodu Jablonce n.N. Jilemnice, resp. spádový obvod Jilemnicko patří spádově pod Vrchlabí (a tím i k Praze). Spádové obvody Nový Bor a Česká Lípa (bez obcí Ralsko a Tuhaň) patří spádově rovněž k Praze a nikoliv k Liberci. Obec Ralsko patří do spádového obvodu Mladé Boleslavi (+ Mnichovo Hradiště) a obec Tuhaň patří do spádového obvodu Roudnice n.L. (+ Štětí).

OSTATNÍ OBCE

Ostatní obce (nestřediskové) jsou všechny ostatní obce neplnící funkci 38 nesporných center osídlení a jsou uvedeny v tabulkových přílohách (Tab.1) v členění podle spádových obvodů center osídlení.

Takto specifikovaná struktura osídlení bude převzata do ZÚR LK.

Poznámka: Kromě spádových obvodů center (středisek) osídlení by bylo možné také pro hodnocení struktury osídlení použít tzv. generelové jednotky, kterých bylo na území kraje vymezeno 78 (viz také OHRR KULK). Tyto jednotky byly vymezeny na základě jiného principu. Na rozdíl od spádových obvodů ve většině případů nezahrnují střediska osídlení, a jsou méně vhodné pro hodnocení struktury osídlení. Je otázkou, zda jsou takto vymezené jednotky také vhodné nebo vhodnější pro hodnocení rozvojových předpokladů a hospodářsky slabých oblastí.

Generelové jednotky představují nejpodrobnější regionální členění území. Jejich centrem je obec, která má základní střediskové funkce (pošta, škola, zdravotní zařízení, některé správní funkce – např. stavební a zejména matriční úřad) a k ní jsou přičleněny obce, které k ní mají základní spádovost. Generelové jednotky byly aktualizovány ÚRS Praha v roce 2005 pro potřeby výzkumných úkolů zabývajících se vývojem obyvatelstva apod. Na území Libereckého kraje je aktuálně vymezeno 61 generelových jednotek.

Funkční vazby a kooperace mezi centry

Kooperace mezi centry osídlení - prostory, v nichž probíhá intenzivnější pohyb uživatelů území (za prací, do škol, nákupy, službami, využitím volného času apod.) a materiálových toků, a které se s rostoucí mobilitou obyvatel, firem a kontaktů budou zpravidla dále zvyšovat a budou pro posilování logických vazeb vyžadovat zabezpečení odpovídající dopravní a technické obsluhy území.

Funkční vazby a kooperace zachycují i vazby center osídlení na území Libereckého kraje s centry osídlení za jeho hranicí. Příkladem těchto „mimokrajských“ vazeb a kooperací je již probíhající přeshraniční forma spolupráce mezi městy Hrádek nad Nisou - Bogatynia (Polsko) a Zittau (SRN) jako přeshraniční forma pokračování rozvojové oblasti Liberec (z území ORP Liberec) na území SRN a Polska.

Funkční kooperace mezi centry osídlení:

FK1	Liberec + Jablonec n.N. (ORP Liberec a Jablonec n.N.)
FK2	Jablonec n.N. + Smržovka + Tanvald + Desná (ORP Jablonec n.N. a Tanvald)
FK3	Tanvald + Velké Hamry (ORP Tanvald)
FK4	Liberec + Chrastava + Hrádek n.N. (ORP Liberec)
FK5	Jablonec n.N. + Rychnov (ORP Jablonec n.N.)
FK6	Semily + Železný Brod (ORP Semily a Železný Brod)
FK7	Jilemnice + Vrchlabí (ORP Jilemnice a Vrchlabí)
FK8	Harrachov + Rokytnice n.J. + Jablonec n.J. (ORP Tanvald a Jilemnice)
FK9	Frýdlant + Raspenava + Hejnice (ORP Frýdlant)
FK10	Česká Lípa + Nový Bor (ORP Česká Lípa a Nový Bor)
FK11	Nový Bor + Kamenický Šenov + Česká Kamenice (ORP Nový Bor a Děčín)
FK12	Mimoň + Stráž p.R. (ORP Česká Lípa)
FK13	Stráž p.R. + Osečná (ORP Česká Lípa a Liberec)
FK14	Hrádek n.N. + Bogatynia (Polsko) + Zittau (SRN)

Funkční kooperace mezi centry osídlení jsou znázorněny ve schématu Struktura osídlení.

B.10.2.3 ZÁKLADNÍ PROSTOROVÉ USPOŘÁDÁNÍ ÚZEMÍ KRAJE

V základním prostorovém uspořádání území Libereckého kraje s historicky vzniklou sídelní strukturou a významným potenciálem přírodních a kulturních hodnot lze takto odlišit:

- **rozvojové oblasti** - územní části se soustředěním civilizačních aktivit a koncentrací významného potenciálu průmyslového, technického a stavebního dědictví, ve kterých se projevují zvýšené požadavky na změny v území a rostoucí tlak na umisťování rozvojových záměrů nadmístního významu

PÚR ČR 2006 vymezuje na území ČR správními obvody ORP rozvojové oblasti republikového a mezinárodního významu (OB):

- na území Libereckého kraje OB 7 Liberec v rozsahu ORP Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa, Tanvald

Úkolem ZÚR Libereckého kraje bude upřesnění rozsahu rozvojové oblasti OB7 republikového významu v úhrnu správních obvodů obcí dle zjištěných konkrétních podmínek území Libereckého kraje (ÚAP kraje):

- upřesnění rozsahu rozvojové oblasti republikového významu – vymezení částí Liberec (Liberec, Jablonec nad Nisou, Tanvald) a Česká Lípa (dle zjištěných podmínek nebyla prokázána územní spojitost rozvojové oblasti) – zpřesnění PÚR ČR 2006,
- vymezení dalších rozvojových oblastí (Turnov, Nový Bor, Semily – Železný Brod, Jilemnice), nezbytných pro kontinuální rozvoj hospodářských a sociálních funkcí.

(odkaz na RURÚ - kapitola 4. „Rozvojové oblasti“, grafická část dokumentace - „Problémový výkres“)

- **rozvojové osy** - koridory pro vzájemné propojení rozvojových oblastí a specifických oblastí s hlavními centry osídlení Libereckého kraje a zajištění jejich vazeb na sídelní strukturu sousedních krajů a států prostřednictvím založené sítě významných dopravních cest, jejichž optimalizace a doplnění se v důsledku narůstajících potřeb prosperity, integrity kraje a jeho integrace v republikových a středoevropských vazbách je nezbytné

V těchto koridorech probíhají intenzivní pracovní a obslužné kontakty mezi centry pracovních příležitostí, služeb a vybavenosti, které se s rostoucí mobilitou obyvatel, firem, kontaktů, informací aj. budou dále zvyšovat a budou vyžadovat posilování technické a územně technické infrastruktury.

PÚR ČR 2006 vymezuje na území ČR rozvojové osy republikového a mezinárodního významu (OS) v propojení rozvojových oblastí na úrovni radiálních, centristicky pojatých vazeb na metropoli ČR Prahu:

- na území Libereckého kraje je přivedena OS7 Praha - Liberec - Hrádek nad Nisou - hranice ČR

PÚR ČR 2006 neřeší narůstající potřebou vzájemných propojení OB 6 Ústí nad Labem, OB7 Liberec a OB 4 Hradec Králové / Pardubice, vyplývajících ze strategických rozvojových dokumentů krajů a provázanosti OB7 a OB 4 v rámci NUTS2:

Úkolem ZÚR Libereckého kraje takto bude:

- upřesnění vedení rozvojové osy OS7 republikového významu v úseku: hranice kraje - Turnov - Liberec - Hrádek n.N. - hranice ČR ve zjištěných konkrétních podmínkách území Libereckého kraje (ÚAP kraje) včetně napojení na významné dopravní cesty v SRN - zpřesnění PÚR ČR 2006,
- vymezení dalších rozvojových os republikového významu dle požadavků kraje pro zajištění vazeb OB7 Liberec na OB4 Hradec Králové / Pardubice v úseku Turnov - hranice kraje a OB6 Ústí nad Labem v úseku Liberec - Jablonec nad Nisou - Nový Bor - hranice kraje – doplnění PÚR ČR 2008,

- vymezení dalších rozvojových os nižšího řádu: Liberec - Jablonec n.N. - Tanvald - Harrachov - hranice ČR, hranice kraje - Nový Bor - Česká Lípa - Doksy - hranice kraje, Turnov – Železný Brod – Tanvald – Harrachov, Horka u Staré Paky – Čistá u Horek, Liberec – Frýdlant – Černousy – hranice ČR, hranice ČR - Frýdlant – Nové Město p.S. - hranice ČR, Dubá - Doksy - Mimoň - Jablonné v P. / Stráž p.R. - Český Dub - Hodkovice n.M., Mimoň – Česká Lípa – Žandov – Děčín, Jablonec n.N. – Železný Brod – Semily – Lomnice n.P / Jičín a Jilemnice / Horka u Staré Paky a Jilemnice / Vrchlabí.

(odkaz na „Schéma Širší vztahy“, na RURÚ - kapitola 4. „Rozvojové osy“ grafická část dokumentace - „Problémový výkres“)

- **specifické oblasti**, vyznačující se nerovnováhou pilířů udržitelného rozvoje, vyplývající z nedostatečně vyvinuté hospodářské a sociální úrovně vlivem předchozího vývoje, nutnosti revitalizačních zásahů do narušených a devastovaných území nebo nadřazeného zájmu ochrany přírody, zpravidla s přesahem do sousedních krajů a států,

PÚR 2006 na území Libereckého kraje nevymezuje specifické oblasti republikového a mezinárodního významu (SOB), ve kterých se v jejich vzájemném porovnání dlouhodobě projevují problémy z hlediska udržitelného rozvoje, tj. významné rozdíly v územních podmínkách pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel.

Úkolem ZÚR Libereckého kraje takto bude:

- vymezení specifických oblastí republikového významu k doplnění PÚR ČR 2008 dle požadavků kraje pro nejnaléhavější řešení problémů z hlediska regionálních disparit a udržitelného rozvoje území (Mimoňsko, Jizerské hory a Západní Krkonoše) – doplnění PÚR ČR 2008,
- vymezení dalších specifických oblastí nadmístního významu (Jihozápadní Českolipsko, Lužické hory, Frýdlantsko, Český ráj – jih, Český ráj - sever).

(odkaz na RURÚ - kapitola 4. „Specifické oblasti“, grafická část dokumentace - „Problémový výkres“)

- **stabilizovaná území s přirozeným rozvojem** - ostatní části území kraje s přirozenou mírou rozvoje, nevykazující mimořádné urbanizační zátěže a rostoucí tlak na umisťování rozvojových záměrů nadmístního významu.

(odkaz na RURÚ - kapitola 4. „Stabilizované území s přirozeným rozvojem“)

Poznámka: Problematika vymezení struktury osídlení a regionalizace včetně vymezení rozvojových oblastí, rozvojových os, specifických os byla konzultována na řadě pracovních jednání s pracovníky (KÚLK - OHRR, OÚPaSŘ).

B.10.3 HODNOTY ÚZEMÍ Z HLEDISKA STRUKTURY OSÍDLENÍ, REGIONALIZACE

- 38 nesporných center osídlení - 5 hierarchických kategorií (z toho 9 center regionálního významu v rámci ČR - s výjimkou Žel.Brodu obce s rozšířenou působností)
- výhodná geografická poloha kraje v blízkosti Prahy, Mladé Boleslavi a zároveň v blízkosti atraktivních území pro cestovní ruch a rekreaci

B.10.4 LIMITY VYUŽITÍ ÚZEMÍ Z HLEDISKA STRUKTURY OSÍDLENÍ, REGIONALIZACE

V rámci tématického okruhu struktura osídlení, regionalizace nejsou vymezovány limity využití území.

B.10.5 SOUHRN ZÁMĚRŮ

Zvyšování funkčních kooperací mezi centry osídlení na bázi intenzivnějších pracovních a obslužných kontaktů (bez zobrazení v grafické části dokumentace). Funkční kooperace jsou znázorněny ve schématu Struktura osídlení a jejich výčet je uveden výše (viz B.10.2.2).

